

CLASSIFICATION

CONFIDENTIAL

SECURITY INFORMATION
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

REPORT NO.

INFORMATION REPORT

CD NO.

COUNTRY Czechoslovakia

DATE DISTR. 26 November 1952

SUBJECT Foreign Trade Magazine

NO. OF PAGES 1

PLACE

25X1A ACQUIRED

DATE OF II
ACQUIRED

NO. OF ENCLS. 1 (magazine)
(LISTED BELOW)

25X1A

25X1X

SUPPLEMENT TO
REPORT NO.

SOURCE

1. The attached copy of Zahranicni Obchod, No. 10 of 1952, is sent to you for retention. The contents are listed in English on the inner back cover page.
2. Reference is made to the request for evaluation which was made in forwarding the preceding issue of this magazine. Please indicate if you are interested in receiving future issues.

25X1A

THIS DOCUMENT HAS AN ENCLOSURE ATTACHED
DO NOT DETACH

CLASSIFICATION

CONFIDENTIAL

25X1A

CONFIDENTIAL

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

25X1A

THIS IS AN ENCLOSURE TO
DO NOT DETACH

10

1952

CONFIDENTIAL

ZAHRAŇIČNÍ OBCHOD

**MĚSÍČNÍK MINISTERSTVA ZAHRAŇIČNÍHO OBCHODU
PRO HOSPODÁŘSKOU INFORMACI**

ŘÍDÍ JAROSLAV NAVRÁTIL S REDAKČNÍ RADOU

Ekonomické problémy socialismu v SSSR	397
Rozmach sovětského zahraničního obchodu	400
Ing. Jaroslav Kohout: Výstavba hospodářství Čínské lidové republiky	403
Ivan Davidov: Monopol zahraničního obchodu v Bulharské lidové republice	410
Dr O. Taufer: XIV. zasedání Hospodářské a sociální rady a problémy mezinárodního obchodu	418
Milena Pokorná: Olovo a zinek	427

CENA VÝTISKU 12 Kčs

**Redakce Praha II, tř. Politických vězňů 20, tel. 097. — Administrace Praha II,
ul. 28. října 3, tel. 255-22, 258-15**

Ekonomické problémy socialismu v SSSR

Theoretický a politický časopis ÚV VKS(b) „*Bolševik*“ uveřejnil ve svém 18. čísle dílo s. *Stalina*, věnované ekonomickým problémům socialismu v SSSR. Ve svých poznámkách k ekonomickým otázkám, souvisejícím s listopadovou diskusí roku 1951, se zabývá s. *Stalin* otázkou charakteru ekonomických zákonů za socialismu, otázkou zboží výroby za socialismu, otázkou zákona hodnoty za socialismu, otázkou odstranění protikladu mezi městem a vesnicí, mezi duševní a fyzickou prací, jakož i otázkou likvidace rozdílu mezi nimi, otázkou rozpadu jednotného světového trhu, otázkou nevyhnutelnosti válek mezi kapitalistickými zeměmi, otázkou základních ekonomických zákonů soudobého kapitalismu a socialismu a zdůrazňuje mezinárodní význam marxistické učebnice politické ekonomie. Z tohoto souboru otázek, jež mají nesmírný význam pro politickou ekonomii a tedy také pro zahraniční obchod, otiskujeme otázku pátou o rozpadu jednotného světového trhu a šestou o nevyhnutelnosti válek mezi kapitalistickými zeměmi.

Otázka rozpadu jednotného světového trhu a prohloubení krise světové kapitalistické soustavy

Za nejdůležitější ekonomický výsledek druhé světové války a jejích hospodářských důsledků je nutno považovat rozpad jednotného, vše zahrnujícího světového trhu. Tato okolnost určila další prohloubení všeobecné krise světové kapitalistické soustavy.

Druhá světová válka sama byla zrozena touto krizí. Každá ze dvou kapitalistických koalic, které se za války do sebe pustily, počítala s tím, že rozdrť protivníka a dobude světovlády. V tom hledaly východisko z krise. Spojené státy americké počítaly s tím, že vyřadí své nejnebezpečnější konkurenty, Německo a Japonsko, že uchvátí zahraniční trhy a světové zdroje surovin a že dobudou světovlády.

Avšak válka nesplnila tyto naděje. Pravda, Německo a Japonsko byly vyřazeny jako konkurenti tří hlavních kapitalistických zemí: USA, Anglie a Francie. Ale zároveň odpadly od kapitalistické soustavy Čína a ostatní lidově demokratické země v Evropě, které vytvořily spolu se Sovětským svazem jednotný a mocný socialistický tábor, stojící proti táboru kapitalistickému. Ekonomickým výsledkem existence dvou protichůdných táborů bylo to, že se jednotný, vše zahrnující světový trh rozpadl, v důsledku čehož máme nyní dva paralelní světové trhy, rovněž stojící proti sobě.

Je nutno poznamenat, že USA a Anglie s Francií samy spolupůsobily, ovšem aniž chtěly, k vytvoření a upevnění nového paralelního světového trhu. Uvalily hospodářskou blokádu na SSSR, Čínu a evropské lidově demokratické země, které se nepřipojily k systému »Marshallova plánu« — a myslely, že je tak zardousí. Ve skutečnosti došlo nikoliv k zardoušení, nýbrž k upevnění nového světového trhu.

Základní v této věci není ovšem v hospodářské blokádě, nýbrž v tom, že v období po válce se tyto země hospodářsky semkly a navázaly hospodářskou spolupráci a vzájemnou pomoc. Zkušenost této spolupráce ukazuje, že ani jedna kapitalistická země by nemohla poskytnout lidově demokratickým zemím tak účinnou a technicky kvalifikovanou pomoc, jakou jim poskytuje Sovětský svaz. Nejde jen o to, že tato pomoc je maximálně levná a technicky prvotřídní. Jde především o to, že základem této spolupráce je upřím-

né přání vzájemně si pomoci a dosáhnout všeobecného hospodářského vzestupu. Jako výsledek máme v těchto zemích vysoké tempo rozvoje průmyslu. Je možno s jistotou říci, že při takovém tempu rozvoje průmyslu dojde brzy k tomu, že tyto země nejenže nebudou potřebovat dovážet zboží z kapitalistických zemí, nýbrž že samy pocítí nutnost prodávat jinam přebytečné zboží své výroby.

Z toho však vyplývá, že sféra uplatňování moci hlavních kapitalistických zemí (USA, Anglie a Francie) nad světovými zdroji se bude nikoliv rozšiřovat, nýbrž zmenšovat, že podmínky světového odbytového trhu se budou pro tyto země zhoršovat a nevyužití kapacity podniků v těchto zemích se bude zvětšovat. V tom právě tkví prohloubení všeobecné krise světové kapitalistické soustavy ve spojení s rozpadem světového trhu.

To cítí sami kapitalisté, neboť těžko lze nepocítit ztrátu takových trhů jako je SSSR a Čína. Tyto potíže se pokoušejí překlenout »Maršallovým plánem«, válkou v Koreji, horečným zbrojením a militarizací průmyslu. To se však velmi podobá tomu, jako když se tonoucí chytá stěbla.

V souvislosti s touto situací vyvstaly před ekonomy dvě otázky:

a) Je možno tvrdit, že známá Stalinova these o poměrné stabilitě trhů v období všeobecné krise kapitalismu, vyslovená před druhou světovou válkou, zůstává stále ještě v platnosti?

b) Je možno tvrdit, že známá Leninova these, vyslovená na jaře roku 1916, že přes zahnívání kapitalismu »kapitalismus jako celek roste mnohem rychleji než dříve«, zůstává stále ještě v platnosti?

Myslím, že to nelze tvrdit. Se zřetělem k novým podmínkám, jež se vytvořily v souvislosti s druhou světovou válkou, je třeba mít za to, že obě tyto these ztratily platnost.

Otázka nevyhnutelnosti válek mezi kapitalistickými zeměmi

Někteří soudruzi tvrdí, že v důsledku vývoje nových mezinárodních podmínek po druhé světové válce přestaly být války mezi kapitalistickými zeměmi nevyhnutelnými. Soudí, že rozpory mezi táborem socialismu a táborem kapitalismu jsou silnější než rozpory mezi kapitalistickými zeměmi, že Spojené státy americké si dostatečně podřídily jiné kapitalistické země, aby jim znemožnily bojovat mezi sebou a vzájemně se oslabovat, že přední lidé kapitalismu byli dostatečně poučeni zkušeností dvou světových válek, které způsobily vážnou škodu celému kapitalistickému světu, než aby si dovolili znovu zavléci kapitalistické země do války mezi sebou — že vzhledem k tomu všemu přestaly být války mezi kapitalistickými zeměmi nevyhnutelnými.

Tito soudruzi se mýlí. Vidí vnější jevy, míhající se na povrchu, nevidí však ony hlubinné síly, které, třebaže působí zatím nepozorovatelně, přece jen budou určovat chod událostí.

Navenek všechno vypadá jako »v nejlepším pořádku«: Spojené státy americké drží na přídelu západní Evropu, Japonsko a jiné kapitalistické země; Německo (západní), Anglie, Francie, Itálie a Japonsko, které upadly do spárů USA, poslušně plní rozkazy USA. Bylo by však nesprávné si myslet, že tento »pořádek« se může udržet »na věky věků«, že tyto země budou do nekonečna snášet nadvládu a útlak Spojených států amerických, že se nepokusí vymanit se z americké poroby a dát se cestou samostatného vývoje.

Vezmeme především Anglii a Francii. Je nepochybné, že tyto země jsou imperialistické. Je nepochybné, že levné suroviny a zabezpečené odbytové

trhy mají pro ně prvořadý význam. Je možno předpokládat, že budou do nekonečna snášet nynější situaci, kdy Američané za hluku »pomoci« po linii »Marshallova plánu« pronikají do anglického a francouzského hospodářství a snaží se je přeměnit v přívěsek hospodářství Spojených států amerických, kdy americký kapitál uchvacuje suroviny a odbytové trhy v anglo-francouzských koloniích a připravují tak katastrofu pro vysoké zisky anglo-francouzských kapitalistů? Nebude snad správnější říci, že kapitalistická Anglie a za ní i kapitalistická Francie budou konec konců donuceny vyrvat se ze sevření USA a dostat se s nimi do konfliktu, aby si tak zajistily samostatné postavení a ovšem i vysoké zisky?

Přejdeme k hlavním poraženým zemím, k Německu (západnímu) a Japonsku. Tyto země nyní bídne živoří pod botou amerického imperialismu. Jejich průmysl a zemědělství, jejich obchod, jejich zahraniční a vnitřní politika, celý jejich život — jsou spoutány americkým okupačním »režimem«. A přece tyto země byly ještě včera velkými imperialistickými mocnostmi, které otrásaly základy panství Anglie, USA a Francie v Evropě a v Asii. Domnívat se, že se tyto země nepokusí znovu se postavit na nohy, zlomit »režim« USA a prodrat se na cestu samostatného vývoje — to znamená věřit v zázraky.

Někteří říkají, že rozpory mezi kapitalismem a socialismem jsou silnější než rozpory mezi kapitalistickými zeměmi. Theoreticky je to ovšem správné. Je to správné nejen teď, v současné době — bylo to správné i před druhou světovou válkou. A to více či méně chápali vedoucí kapitalistických zemí. A přesto druhá světová válka začala nikoliv válkou s SSSR, nýbrž válkou mezi kapitalistickými zeměmi. Proč? Za prvé proto, že válka s SSSR, jakožto země socialismu, je pro kapitalismus nebezpečnější, než válka mezi kapitalistickými zeměmi, neboť klade-li válka mezi kapitalistickými zeměmi pouze otázku ovládnutí jedné kapitalistických zemí jinými kapitalistickými zeměmi, pak válka s SSSR musí nutně položit otázku existence kapitalismu samého. Za druhé proto, že kapitalisté, přestože z »propagačních« důvodů halasně hovoří o agresivnosti Sovětského svazu, sami nevěří v jeho agresivnost, neboť počítají s mírovou politikou Sovětského svazu a vědí, že Sovětský svaz sám kapitalistické země nenapadne.

Po první světové válce se rovněž mělo za to, že Německo je definitivně vyřazeno, právě tak jako se nyní někteří soudruzi domnívají, že Japonsko a Německo jsou definitivně vyřazeny. Tehdy se rovněž hovořilo a halasně vytrubovalo v tisku, že Spojené státy americké drží Evropu na přídelu, že Německo se nemůže již postavit na nohy, že od nynějška nemůže dojít k válce mezi kapitalistickými zeměmi. Přes to se však Německo pozvedlo a postavilo na nohy jako velmoc za nějakých 15—20 let po své porážce, vymanilo se z poroby a dalo se cestou samostatného vývoje. Při tom je charakteristické, že to byla právě Anglie a Spojené státy americké, kdož pomohly Německu pozvednout se hospodářsky a pozvednout jeho vojensko-hospodářský potenciál. Ovšem, když USA a Anglie pomáhaly Německu se hospodářsky pozvednout, měly přitom na zřeteli zaměřit pozvednutí se Německo proti Sovětskému svazu, využít ho proti zemi socialismu. Německo však zaměřilo své síly v prvé řadě proti anglo-francouzsko-americkému bloku. A když hitlerovské Německo vyhlásilo válku Sovětskému svazu, tu se anglo-francouzsko-americký blok k hitlerovskému Německu nejen nepřipojil, nýbrž naopak byl nucen vstoupit do koalice s SSSR proti hitlerovskému Německu.

To znamená, že boj kapitalistických zemí o trhy a přání utopit své konkurenty se ukázalo prakticky silnější než rozpory mezi táborem kapitalismu a táborem socialismu.

Ptáme se, kde je záruka, že se Německo a Japonsko nepostaví znovu na nohy, že se nepokusí vymanit se z americké poroby a začít žít samostatným životem? Myslím, že takových záruk není.

Z toho však vyplývá, že nevyhnutelnost válek mezi kapitalistickými zeměmi zůstává v platnosti.

Někteří praví, že Leninovu hesi, že imperialismus nevyhnutelně plodí války, je nutno považovat za zastaralou, protože nyní vyrostly mohutné lidové síly, vystupující na obranu míru proti nové světové válce. To je nesprávné.

Cílem současného hnutí za mír je pozvednout lidové masy k boji za zachování míru, za odvrácení nové světové války. Cílem tohoto hnutí za mír není tudíž svržení kapitalismu a nastolení socialismu — toto hnutí se omezuje na demokratické cíle boje za zachování míru. V tomto směru se současné hnutí za zachování míru liší od hnutí v období první světové války za přeměnu války imperialistické ve válku občanskou, protože toto hnutí šlo dále a sledovalo socialistické cíle.

Je možné, že při určité shodě okolností se boj za mír někde rozvine v boj za socialismus, avšak to už nebude dnešní hnutí za mír, nýbrž hnutí za svržení kapitalismu.

Nejpravděpodobnější však je, že dnešní hnutí za mír, jakožto hnutí za zachování míru, v případě úspěchu povede k odvrácení dané války, dočasně ji oddálí, dočasně uchrání daný mír, odstraní válečtivou vládu a nahradí ji jinou vládou, ochotnou mír dočasně zachovat. To je ovšem dobré. Dokonce velmi dobré. Avšak toto vše nestačí k tomu, aby byla odstraněna nevyhnutelnost válek mezi kapitalistickými zeměmi vůbec. Nestací to, protože při všech těchto úspěších hnutí na obranu míru imperialismus se přesto udržuje a zůstává tudíž také nevyhnutelnost válek.

Aby byla odstraněna nevyhnutelnost válek, je nutno zničit imperialismus.

Rozmach sovětského zahraničního obchodu

Na XIX. sjezdu VKS(b) v Moskvě byly za pozornosti celého světa proneseny projevy zásadního významu, především zpráva s. Malenkova o činnosti ÚV VKS(b), referát s. Saburova o směrnicích XIX. sjezdu k pátému pětiletému plánu hospodářského rozvoje SSSR a referát s. Chruščeva o změnách v organizačním řádu VKS(b). Z diskuse dne 10. října 1952 otiskujeme část projevu s. A. J. Mikojana, který promluvil o rozmachu sovětského zahraničního obchodu a o rozšíření spolupráce se zeměmi demokratického tábora, zároveň však poukázal na desorganizaci hospodářských vztahů mezi kapitalistickými zeměmi.

Zahraněční obchod Sovětského svazu, stejně jako celé národní hospodářství, vykazuje v poválečném období nový rozmach.

Na rozdíl od předválečného období, kdy náš zahraniční obchod v důsledku izolace Sovětského svazu nevykazoval neustálý růst, roste po válce obrát zahraničního obchodu naší země rok od roku, což lze vysvětlit jak upevněním mezinárodního postavení SSSR a vznikem nového světového trhu, tak i růstem naší hospodářské moci.

Objem zahraničního obchodu Sovětského svazu převyšuje dnes předválečný objem trojnásobně.

Sovětský svaz dodržuje i v poválečném období svůj neměnný kurs rozvíjení obchodních styků s kapitalistickými zeměmi na základě vzájemných výhod.

Obchod se zeměmi kapitalismu se po jistém oživení v prvních poválečných letech prudce snížil v důsledku agresivního kursu Spojených států. Toto snížení však bylo víc než vyváжено růstem obchodu se spřátelenými zeměmi.

Ty kapitalistické země, které chtějí rozvíjet obchodní styky se Sovětským svazem na základě vzájemných výhod, nalézají v tom vždy u nás podporu. Výrazným příkladem toho je náš obchod s Finskem. Výměna zboží mezi SSSR a Finskem byla v roce 1951 ve srovnatelných cenách devětkrát vyšší nežli v roce 1938. Dlouhodobá dohoda o výměně zboží, uzavřená na léta 1951 až 1955, stanoví další značné rozšíření obchodu. Tak na příklad již v roce 1953 převyší výměna zboží téměř dvojnásobně úroveň roku 1951, t. j. za dva roky se téměř zdvojnásobí.

Nejdůležitější změnou v našem poválečném obchodě je to, že podstatná část obratu zboží připadá nyní na obchod se zeměmi demokratického tábora. Letos se tyto země podílejí na našem zahraničním obchodu 80 procenty.

»Ekonomickým výsledkem existence dvou protichůdných táborů bylo to,« učí soudruh *Stalin*, »že se jednotný, vše zahrnující světový trh rozpadl, v důsledku čehož máme nyní dva paralelní světové trhy, rovněž stojící proti sobě.«

Hospodářská spolupráce mezi zeměmi demokratického tábora, to jest na novém světovém trhu, se rozvíjí na základě plánovitého vzestupu jejich hospodářství a soudružské koordinace národohospodářských plánů, zakládá se na rovnoprávnosti velkých i malých národů, na vzájemném respektování zájmů a na vzájemné pomoci v hospodářském rozvoji. Zde nemůže existovat konkurence, při níž jeden druhého ubíjí, protože země mají upřímný zájem na vzájemných úspěších.

Výměna zboží mezi zeměmi tábora míru a demokracie stoupla od roku 1948 do roku 1952 více než trojnásobně; dokonce i vezmeme-li v úvahu omezení obchodu s kapitalistickými zeměmi, stoupl obrat zahraničního obchodu zemí demokratického tábora dvojnásobně.

Trh demokratického tábora má k dispozici takové zdroje, které umožňují každé zemi nacházet na novém světovém trhu všechno, co potřebuje ke svému hospodářskému rozvoji. Při tom každá země dováží to, co potřebuje, a vyváží zboží, které potřebují jiné země, a ani jedna země nevnučuje druhé zemi zboží, které tato nepotřebuje, jako se to děje na kapitalistickém trhu.

Spolupráce mezi zeměmi demokratického tábora vstoupila do nové etapy s přechodem k dlouhodobým hospodářským dohodám, které byly umožněny tím, že lidově demokratické země přešly k perspektivnímu plánování. Dlouhodobé obchodní dohody zaručují zemím na dlouhé období, že budou dostávat stroje, zařízení, suroviny a jiné zboží, které potřebují k hospodářskému rozvoji, zaručují také odbyt jejich výrobků, vytvářejí jasnou perspektivu a jistotu dalšího vzestupu hospodářství.

Za rychlé politické a hospodářské upevnění tábora demokracie a míru vděčíme prozíravé politice soudruha *Stalina* a jeho každodenní péči o upevňování přátelství mezi Sovětským svazem a bratrskými národy zemí demokratického tábora.

Dodávky strojů a zařízení nejnovějších konstrukcí ze Sovětského svazu

do lidově demokratických zemí stouply v roce 1952 desetinásobně ve srovnání s rokem 1948.

Sovětský svaz dodává lidově demokratickým zemím dokonalé zařízení, poskytuje jim maximálně levnou a prvotřídní technickou pomoc a zdarma jim předává patenty, licence i technologii výroby.

To všechno umožnilo lidově demokratickým zemím vybudovat novou výrobu a celá průmyslová odvětví, vybavená moderní technikou, kterých neměly a nemohly by mít v jiných podmínkách.

Vezmeme na příklad Rumunsko, které naplno rozvinulo těžbu nafty, stal se zemí rozvíjejícího se strojírenství a již nyní s bratrskou pomocí Sovětského svazu samo vyrábí téměř veškeré potřebné zařízení pro těžbu nafty a začíná vyrábět složité přístroje pro rafinaci nafty. Je to jediný příklad na světě, kdy malý stát, který má naftové bohatství, má také vlastní naftové strojírenství. Země Latinské Ameriky a Středního Východu, kde anglo-americké monopoly kořistnický vyčerpávají obrovské množství nafty, o tom nemohou ani snít.

Na světovém kapitalistickém trhu dospěly hospodářské vztahy mezi zeměmi prohloubením všeobecné krise kapitalismu do stavu hluboké desorganizace. Tato desorganizace je zesílena expansivní politikou Spojených států, které usilují o světovládu. Americký imperialismus horečně bojuje za uchvácení odbytišť, při čemž se pokouší najít v zesíleném vývozu ventil vnitřních rozporů svého hospodářství. Amerika chce mnoho prodávat a velmi málo nakupovat v jiných zemích. Je to vidět třeba už z toho, že v poválečném období činil průměrný roční vývoz USA 12,5 miliardy dolarů, kdežto dovoz 7,3 miliardy dolarů, takže roční přebytek amerického vývozu byl vyšší než 5 miliard dolarů.

Ekonomická nesmyslnost takového obchodování je jasně zřejmá z příkladu obchodních styků mezi Amerikou a západní Evropou, kam Američané vyvážejí po válce za více než 4 miliardy dolarů zboží ročně, zatím co z Evropy dovážejí jenom za jednu miliardu dolarů, uzavírajíce své hranice dovozu evropského zboží vysokými cly.

Cožpak se může obchod rozvíjet, když prodej amerických výrobků v západní Evropě je čtyřikrát vyšší než nákupy Američanů? Ne, takový obchod nevyhnutelně vede k dalšímu rozpadu mezinárodního kapitalistického trhu a k zostřování rozporů mezi zeměmi buržoasního světa. Tato expanse, kterou provádějí USA všemi prostředky obchodní války, včetně dumpingu v nevidaně velkých rozměrech, sleduje poškozování zájmů Anglie, Francie a jiných kapitalistických zemí, které Američané vytlačují na světovém trhu, a dokonce i přímo v anglických a francouzských koloniích.

Všechny formy americké »pomoci« jiným zemím jsou pouze pláštíkem stupňovaného olupování a vykořisťování jiných národů.

Návrat poraženého západního Německa a Japonska na světový trh ještě více zostruje rozpory mezi poraženými zeměmi a zeměmi, které se zmocnily jejich trhů po válce.

Imperialistické země zesilují po válce ještě více nerovnocennou výměnu se závislými zeměmi, nakupujíce od nich za babku suroviny a potraviny a prodávajíce jim za přemrštěné ceny své zboží. Tak Spojené státy skupují monopolně za pakatel měď v Chile, cín v Bolívii, naftu ve Venezuele, kávu v Brazílii, kaučuk v asijských zemích, což vyvolává bouřlivé protesty a výměny vlád, které poslouchají Američany. Na příklad americké monopoly, které se roztahují v Saudské Arabii, mají na každé tuně vytěžené nafty přes 13 dolarů zisku, což je sedminásobek vlastních nákladů jedné

tuny nafty. Nemenších zisků dosahují i v jiných zemích Středního Východu, jejichž lid žije v bídě a temnu.

Vládnoucí imperialistické země rdousí hospodářství málo vyvinutých zemí tím, že si z nich udělaly agrární a surovinové přívěsky a odbytiště pro neprodejné zboží. Tím se ještě stupňuje zrádnost mezinárodní dělby práce mezi kapitalistickými zeměmi.

Naproti tomu roste a rozvíjí se na zdravé základně nový světový trh, opírající se o bratrské vztahy mezi zeměmi demokratického tábora a o soulad jejich zájmů, což zajišťuje vytvoření promyšlené dělby práce mezi těmito zeměmi a plánovitý, bezkrisový rozvoj jejich národního hospodářství, odpovídající jejich přírodním zdrojům a hospodářským možnostem.

Výstavba hospodářství Čínské lidové republiky

Ing. Jaroslav K o h o u t

Tři roky, které uplynuly od ustavení Čínské lidové republiky, přinesly takové budovatelské úspěchy, že pro čínský lid a budoucnost této velké země znamenají více, než celá staletí staré feudální a polokoloniální Číny.

Uvedme jen úvodem několik hlavních charakteristických čísel z hospodářství. Za tyto tři roky stoupla průmyslová výroba Číny dvakrát a výroba zemědělská jeden a půlkrát. Mzdy a platy se zvýšily o 60—120%. Ceny byly stabilisovány a poklesly v průměru za poslední pololetí o 5%. Vedoucí úloha státního sektoru v hospodářství byla posílena a stát vlastní téměř 80% těžkého průmyslu, 40% lehkého průmyslu, 60% lodní dopravy a úplně dopravu železniční. Přes 90% všech peněžních a úvěrových operací je prováděno státními bankami a dalších 8% peněžními ústavami, na kterých má stát účast. Zemědělská reforma se v tomto roce dokončuje a obsáhne oblast se 420 miliony obyvatel. Státní rozpočet je vyrovnán a 50% státních výdajů je věnováno na výrobu průmyslovou i zemědělskou a na různé stavební a vodní práce.

Letmý výčet těchto úspěchů ukazuje, že Čínská lidová republika úspěšně splnila úkol, který před čínský lid postavil v prosinci r. 1949 soudruh *Mao Ce-tun*, t. j. obnovit ve 3—5 letech čínské hospodářství a překročit pak k industrialisaci Číny. Za uplynulé 3 roky byla první část tohoto úkolu nejen splněna, nýbrž do značné míry překročena. Stačí uvědomit si otráslující bídu a zaostalost velké čínské země v minulosti a zkázy, které přinesly dlouholeté války, abychom pochopili velikost díla nové Číny.*)

Soudruh *Čen Jun*, náměstek předsedy Státní administrativní rady a předseda jejího finančního a hospodářského výboru, napsal u příležitosti 30. výročí Komunistické strany Číny v červenci r. 1951, že Čínské lidové republice se podařilo vyřešit 5 hlavních hospodářských úkolů: Znárodnění japonského a kuomintanského majetku v průmyslu i peněžnictví, stabilisace měny, provedení zemědělské reformy a zvýšení zemědělské produkce, rozvoj výměny zboží mezi městy a venkovem a konečně velkou pomoc a účast státu při obnově a budování průmyslu, stavebnictví a zejména velikých vodních staveb. Soudruh *Čen Jun* mohl rok nato v červnu s uspokojením konstatovat,

*) Odkazujeme na údaje v článku v 39. a 40. čísle časopisu «Zahraniční obchod» v minulém ročníku, kde byla vylicněna minulost čínské hospodářství, válečné zkázy a první úspěchy Čínské lidové republiky.

že stabilisace cen, měny, obchodu a rozpočtu je trvalá a že průmyslová i zemědělská výroba Číny plánovitě a rychle roste.

Nerozlučné spojení politického, hospodářského a kulturního rozmachu nové Číny nemohlo být zadrženo ani agresí amerického imperialismu v Koreji. Naopak korejské události daly podnět k širokému masovému hnutí za zvýšení a zhospodárnění výroby a za soustředění sil v boji za pomoc Koreji a proti americkému imperialismu.

Významným stupněm dalšího politického rozvoje stalo se prohlášení programu národnostní autonomie pro více než 100 národnostních menšin Číny, které čítají 40 milionů příslušníků. Program vstoupil v platnost v srpnu letošního roku a znamená vytvoření 130 autonomních oblastí, podřízených přímo ústřední lidové vládě. Za poslední rok rozvinula se v Číně dále příkladná masová politická práce strany a organizační a kulturní úsilí všech lidových čínských organizací. Rychlý rozvoj socialistického soutěžení, osvojování pokrokových pracovních metod sovětských a v posledním roce vyhlášené hnutí »san fan«, t. j. hnutí proti třem neřestem, byrokracii, korupci, lajdáctví a plýtvání národním majetkem, vytvořilo rovněž další předpoklady pro ještě úspěšnější hospodářský rozmach.

Hospodářsko-organizační úloha nového státního zřízení byla posílena na všech úsecích a vedla v hospodářské správě k tomu, že byla letos zřízena dvě ministerstva: strojího průmyslu, ministerstvo těžby rud, ministerstvo stavebnictví, ministerstvo výživy a ministerstvo obchodu bylo rozděleno na ministerstvo zahraničního obchodu a ministerstvo vnitřního obchodu. Spolu práce všech sektorů čínského hospodářství za rozhodujícího vedení sektoru socialistického byla posílena vytvořením *Všečínské asociace průmyslových a obchodních podniků*, která sdružuje podniky státní, družstevní i soukromé.

Průmyslová výroba Číny předstihla ve 35 základních výrobních odvětvích maximální předválečnou úroveň o 26%. Pouze za rok 1951 vzrostla průmyslová produkce proti roku 1950 o 26,7%. Výroba železa, oceli a strojírenských výrobků stoupla za 3 roky dokonce 8—9krát. Těžba uhlí překročila předválečné maximum, při čemž produktivita práce horníků se proti roku 1949 zdvojnásobila. Výroba bavlněné příze vzrostla v roce 1951 na 124% (1949 = 100) a v roce 1952 na 162% a předstihla tak o 47% nejvyšší výrobu předválečnou. Rovněž v textilním průmyslu stoupla produktivita práce dvakrát. Výroba papíru se zvýšila za 3 roky na 250%, výroba gumárenská se zdvojnásobila. Hlavní základnu čínského těžkého průmyslu tvoří severovýchodní Čína, kde výroba oceli a litiny za rok 1952 vzrostla o 70%, výroba ocelových výrobků o 100%, elektromotorů o 250%, strojů o 150% a uhlí a elektr. energie o 18%. Státní sektor v této oblasti zvýší výrobu v roce 1952 proti roku 1951 celkem o 41,5%, takže podíl průmyslu v národním hospodářství severovýchodní Číny stoupne z 35% v roce 1949 na 55,9% v roce 1952. Produktivita práce vzrostla v průměru o 50%. Severovýchodní Čína tím již nastoupila úspěšně cestu k industrialisaci.

Plán na rok 1952 je překračován a za prvé pololetí letošního roku byl splněn na příklad v plávkové oceli na 114%, ve válcované oceli na 110% a ve výrobě motorů na 147,5%.

Rovněž ve východní Číně, kde jsou veliká průmyslová střediska Šanhaj a Tsingtao, stoupne průmyslová výroba v roce 1952 proti roku 1951 o 50%.

Čínský průmysl vyrábí celou řadu nových výrobků, jako je rychlořezná ocel, generátory, traktory, trolejbusy, transformátory, penicilin a nedávno

byla vyrobena první čínská lokomotiva a v Tientsinu první čtyřválcový osobní automobil. Lze říci, že základy k industrialisaci Číny jsou již pokládány.

Úspěchy čínských pracujících jsou podepřeny rozsáhlým socialistickým soutěžením a novátorstvím. Tak dělníci z Šenjanu (Mukden) rozvinuli t. zv. mnohonástrojovou metodu obrábění kovů a dále rozsáhlé hnutí za úsporu materiálu, které ušetřilo severovýchodní Číně 550 tisíc tun surovin. Tak se na příklad zavázali dělníci 4 gumárenských závodů, že ušetří surovinu na 200 tisíc párů obuvi. Neocenitelnou pomocí je soustavné přenášení sovětských pokrokových technologických a pracovních metod. V šantunských dolech pomohla pomoc sovětských expertů zvýšit těžbu uhlí o 77%. Komunistická strana Číny věnuje průmyslové výrobě prvořadou pozornost a nedávno rozhodla pro oblast severní Číny o vyslání 8000 vynikajících politických pracovníků a 20 000 znamenitých dělníků na vedoucí místa do průmyslových závodů. Komunistická strana Číny i čínská dělnická třída v boji i v práci plní úkoly vedoucí síly lidu.

Rovněž rozvíjení zdrojů surovin v Číně doznává nebývalého rozvoje. V severovýchodní Číně je věnováno 23% všech investic v průmyslu na geologické průzkumy. Těžba nafty stoupla již o 50% proti předválečnému průměru a výroba benzínu z domácích i dovážených surovin stoupla sedmkrát od osvobození a v roce 1953 má stoupnout proti roku 1952 čtyřikrát.

Zemědělská výroba Číny roste v důsledku blahodárného osvobození produktivních sil čínského venkova po zemědělské reformě. Zemědělská reforma přinesla čínskému rolníku nejen politickou svobodu, nýbrž i možnost změny výrobní techniky, která po celá tisíciletí zůstávala na čínském venkově stejná a opírala se o nepředstavitelné zneužívání lidské pracovní síly, která byla ve staré Číně nejlevnějším zbožím. Zemědělská reforma je provedena v severní a severovýchodní části Číny prakticky úplně, ve východní Číně na 90%, ve střední, jižní a jihozápadní Číně na 81% a v severozápadní Číně na 85%. Letos bude dokončena. Lze si stěží představit, jak veliký převrat znamená zemědělská reforma v životě 420 milionů dříve bezprávných lidí. Politické a hospodářské důsledky vítězství lidu vyvolaly však nejen velké pracovní nadšení zemědělců, nýbrž vytvořily i podmínky pro další rozvoj k novým pokrokovějším formám zemědělské výroby. Vezme-li se sklizeň roku 1949 jako 100%, stoupala sklizeň o bří v roce 1950 na 111%, v roce 1951 na 128% a v roce 1952 na 137%. Sklizeň bavlny ve stejných letech na 159%, 252% a 302%, t. j. překročila o 50% nejvyšší předválečné výroby. Čína je po prvé v dějinách po celé tři roky bez hladu a soběstačná ve výživě i v bavlně a může dokonce potraviny vyvážet.

Sklizeň tabáku v roce 1951 stoupla proti roku 1950 třikrát, sklizeň čaje dvaapůlkrát a sklizeň pomerančů a mandarinek dvakrát. Rybolov se za tři roky zvýšil třikrát, stavy skotu se zvýšily o 26% a ovce o 42%. Podle prohlášení ministra zemědělství Li Šu-čena je přes 40% zemědělců činných ve 3 000 družstvech a v 6 milionech pracovních skupin, které jsou prvním krokem čínské vesnice k ještě pokrokovějším formám zemědělské výroby.

Rovněž výkupní družstva zemědělců stávají se účinným pomocníkem při přestavbě čínského venkova. V tomto roce vykupují již téměř všechnu bavlnu a 80% soji. Prodej hnojiv se zvýšil v tomto roce pětikrát. Čínský rolník, pro kterého dříve motyka byla bohatstvím, může zakupovat pluhu,

čerpadla a jiné dříve nedosažitelné potřeby. Tak v severní Číně stoupl v tomto roce odbyt nových pluhů o 64% a čerpadel o 28%.

Stát poskytuje zemědělcům všestrannou pomoc. Výkupní ceny jsou regulovány tak, aby nevznikaly pověstné cenové nůžky, které dříve nutily čínského zemědělce prodávat svou sklizeň za babku, zatím co nutně potřeby, které si mohl dovolit (sůl a jednou za čas kus bavlněné látky) mu byly prodávány za lichvářské ceny. Stát za pomoci družstev se stará o to, aby zemědělci dostávali za levné ceny výrobní nástroje i spotřební zboží a čínský rolník po prvé v dějinách kupuje cukr, textil, jízdní kola, zemědělské stroje a jiné potřeby. Pouze za prvé pololetí roku 1952 poskytl stát ve střední a jižní Číně zemědělské úvěry ve výši 950 miliard jenminpiao. 41 velkých státních mechanisovaných statků, které mají celkem 73 tisíce hektarů půdy, stará se o rozšiřování pokrokové agrotechniky. Docilují průměrně dvojnásobnou sklizeň z hektaru u pšenice a u bavlny dosáhly až 2 200 kg z hektaru, zatím co zemědělci zvýšili svou sklizeň ze 600 kg na 795 kg z hektaru. Stát se stará rovněž za pomoci rolnických organizací o vzdělávací a kulturní činnost; za prvé pololetí roku 1951 bylo otevřeno 150 tisíc večerních a 250 tisíc zimních škol pro rolníky.

Vláda Čínské lidové republiky přikročila rovněž k velkému dílu ochrany některých krajín Číny před nepříznivými povětrnostními vlivy. Tak na ochranu proti vysušujícím větrům a písku z pouště Gobi byl vysázen v severní Číně lesní pás v délce téměř 1 500 km. V provincii Šantung a Kiangsu bylo započato s vysazováním ochranného lesního pásu v délce 2 000 km. Čínské lesy, které mají velké bohatství jednotlivých druhů stromů — přes 5 000 druhů, což je více než kdekoli jinde na světě — byly v minulosti vydrancovány kořistnickým hospodařením. Čínská vláda organizuje rozsáhlé zalesnění, které má do 30 let zvýšit podíl lesů na území Číny z 5% na 20%. V roce 1950 bylo vysázeno 300 milionů stromů.

Největší hmotnou pomoc zemědělcům poskytly však úžasné vodní stavby. Řeky *Hoang-ho*, *Jangtse*, *Hudu* a *Huai* byly regulovány a tím bylo zabráněno nesmírným záplavám, které ničily v Číně pravidelně životy i práci milionů lidí. Tyto vodní stavby znamenaly za 3 roky přemístění 1 700 milionů krychlových metrů půdy, což je větší výkon než 23krát vybudovat Suezský kanál. Těchto prací se zúčastnilo na 20 milionů lidí. Práce na řece *Huai* se zúčastnilo 2 200 000 rolníků a vedle moderních sovětských strojů pracovali čínští zemědělci tak, že přenášeli v koších hlínu a kameny. Jen tato vodní díla si vyžádala 2 000 km hrází a 56 přehrad a stavidel. Zachránilo od záplav 55 milionů lidí a umožnilo využít 2 800 000 hektarů půdy. V provincii *Kiangsu* byly provedeny rozsáhlé zavlažovací stavby. Území, ohrožované zátopami, činilo v celé Číně v roce 1949 asi 8 milionů hektarů, v roce 1951 bylo již zmenšeno na 1,4 milionu hektaru. Zavlažovací síť byla vybudována úhrnem na rozloze 15 milionů hektarů. Při tom velikou část práce vykonaly dobrovolné rolnické skupiny, které mezi sebou soutěžily. Stejně masový charakter měl i boj proti polnímu hmyzu a jiným škůdcům, jehož se zúčastnilo v organizované akci 120 milionů lidí.

Je třeba za těmito zdánlivě suchými čísly vidět velké probuzení tvořivých sil čínského zemědělského lidu, který po prvé v dějinách žije a pracuje svobodně a s nadšením a vidí před sebou šťastnou budoucnost. Ohromná síla, která tak vznikla, je nevyvratitelná a tvoří nepřeborný zdroj budovatelských rezerv Číny v budoucnosti, a to nejen v zemědělství, ale i při výstavbě průmyslu.

Čínská doprava doznala rovněž v poslední době úspěšného rozvoje. Za 3 roky bylo rekonstruováno 14 000 km železničních linek a vybudováno 94,5 km železničních mostů. Bylo postaveno přes 1 200 km nových tratí. Blíží se k dokončení dráha *Tjanšui Lančou*, kde bylo 1. října letošního roku započato se stavbou nové trati *Lančou—Sinkiang*. Položení kolejí na prvním úseku této trati bylo skončeno o 10 měsíců dříve proti plánu. Čínští rolníci se s nadšením zúčastnili také těchto staveb. Při budování trati *Čendu—Čunkin*, na které bylo vybudováno 40 tunelů a 970 mostů, účinně pomáhaly vesnické výbory pro pomoc stavbě trati. V silniční dopravě bylo vybudováno na 45 000 km cest a silnic a na 50 km mostů. Ložní tonáž v říční i námořní dopravě se zvýšila proti roku 1949 o 139%. U Tientsinu byl vybudován nový námořní přístav *Tangku*. Čínská letecká společnost, které se dostalo účinné pomoci od sovětského letectví, udržuje leteckou dopravu mezi hlavními středisky Číny.

Budovatelské úspěchy v hospodářství přinesly rychlý vzestup životní úrovně. Slovo životní úroveň mělo ve staré Číně nelidský význam. Hromadné umírání hladem a nemocemi patřilo k běžnému zjevu. Vítězství čínského lidu přineslo nejen odstranění této nepředstavitelné bíd, nýbrž i rychlé zlepšení nad počáteční skromné životní minimum. Provedení zemědělské reformy znamenalo nejen vzestup výroby, ale přineslo zemědělcům úlevu odstraněním pachtovného v hodnotě 30 milionů tun obilí a odstranilo ostatní formy vykořisťování. Mzdy a platy stouply od roku 1949 o 60 až 120% a při tom v prvním pololetí letošního roku klesl všeobecný cenový index o 5%. Příkladem je opět severovýchodní Čína, kde kupní síla obyvatelstva stoupla v roce 1951 proti roku 1950 o 53% a proti roku 1949 o 150%. Nejlépe je patrný vzestup životní úrovně ze statistiky prodeje bavlněných látek v severovýchodní Číně. V roce 1947 se prodalo 800 000 balíků, v roce 1948 1 200 000, v roce 1949 3 200 000, v roce 1950 9 000 000 a v roce 1951 11 milionů balíků bavlněných látek. Spotřeba na hlavu tím dosáhla 13,3 m v roce 1951, což je v Číně, kde zejména rolníci si dříve často po celá léta textil koupiti nemohli, důkazem o vzestupu životní úrovně nad jiné jasným. Počítá se, že kupní síla čínských zemědělců stoupla proti prvnímu roku po osvobození v roce 1951 na 223%. V roce 1952 tento trvalý vzestup životní úrovně čínského lidu pokračuje. V 7 velkých čínských městech bylo prodáno letos v červnu až v srpnu o 154% více mouky a o 120% více textilu než v roce minulém.

Rozvoj hospodářství a vzestupu životní úrovně slouží úspěšně čínský vnitřní obchod. Vezme-li se obrát v roce 1950 jako základ 100%, pak stoupl tento obrát v roce 1951 na 130% a v roce 1952 se očekává obrát 169%. Vedoucí místo v čínském vnitřním obchodě zaujal státní sektor a spotřební a výkupní družstva. Přitom pokračuje i vzrůst počtu soukromých obchodních a výrobních podniků. V 15 největších městech Číny bylo za rok od července v roce 1950 do července 1951 otevřeno 65 000 nových obchodních a výrobních podniků. Ve východní Číně síť státního obchodu vzrostla za 3 roky šestkrát a má 3 200 závodů se 100 tisíci zaměstnanců. V 6 největších městech Číny vzrostl prodej běžného spotřebního zboží v druhém kvartálu tohoto roku ve srovnání se stejným obdobím loni o 202%. Státní obchod účinně bojuje za snížení cen a v dubnu 1952 tím, že u 10 000 artiklů snížil v průměru ceny o 8%, přiměl ke snížení cen rovněž soukromé obchodníky. Čínská družstva dosáhla již více než 100 milionů členů, jejich obrát stoupl v roce 1951 proti roku 1950 o 250% a počítá se s tím, že v roce 1952 dosáhne jmění družstev šestinásobku z roku

1951. Čínský vnitřní obchod přitom úspěšně pokračuje v mohutné organizované výměně zboží mezi městem a venkovem, která byla zahájena z iniciativy stranického i státního vedení.

Čínský zahraniční obchod poskytuje rovněž obraz velkých úspěchů hospodářství Čínské lidové republiky. Obrat v zahraničním obchodě v roce 1951 činil dvojnásobek obratu z roku 1950. Přitom podíl Sovětského svazu v dovozu stoupl z 19,8% na 44,7% a ve vývozu z 26% na 51,5%. Podíl lidových demokracií se v téže době zvýšil v dovozu z 1,4% na 25,3% a ve vývozu z 3,9% na 26,4%. Tím poklesl podíl kapitalistických států v dovoze ze 78,8% na 29,9% a ve vývozu ze 69,5% na 22,1%. Tato čísla přesvědčivě dokazují neúspěch amerického embarga a posílení nezávislosti čínského hospodářství. Obchodní dohody, které má Čína se Sovětským svazem a lidovými demokraciemi, tvoří pevný základ pro rozvoj vzájemné hospodářské spolupráce.

Tato čísla také velmi názorně ukazují ohromný rozsah pomoci, kterou Sovětský svaz nové Číně poskytuje. Je při tom nutno dále vzít v úvahu úvěr, který Sovětský svaz Číně poskytl při příležitosti uzavření dlouhodobé dohody v roce 1949, jakož i neocenitelnou technickou pomoc, poskytovanou nezištně a ve všech končinách Číny. Nedávná jednání v Moskvě a převedení tasčunské železnice do vlastnictví Čínské lidové republiky byla dalším velikým důkazem bratrské péče Sovětského svazu.

Čínská lidová republika přitom je ochotna za podmínek mírového soužití a oboustranného hospodářského prospěchu obchodovat i s kapitalistickými zeměmi. Hluboký význam slov soudruha *Stalina* o vytvoření dvou světových trhů velmi názorně platí na příkladě čínského zahraničního obchodu. Vedoucí čínské delegace na Moskevské hospodářské konferenci *Nan Han-čen* uvedl, že obchod Číny s Velkou Británií činil dříve asi 100 milionů *1stg* ročně, zatím co nyní klesl na 20%. Obchod s Francií poklesl o 95%. Obchod se západním Německem klesl ze 640 milionů \$ prakticky na nulu. Obchodní kruhy těchto i jiných kapitalistických států se na vlastní kůži velmi názorně poučily o tom, co znamená zařazení Číny do demokratického světového trhu. Imperialistickým štvanicím se nepodařilo odvrátit obchodní kruhy západoevropských států a Japonska od poznání, že obchod s Čínou je pro ně nutný a v důsledku velkorysé ochoty čínského zahraničního obchodu také možný. Stojí za zmínku, že i kongres britských odborů se vyslovil pro rozvinutí obchodu se Sovětským svazem, Čínou a lidovými demokraciemi.

Nan Han-čen v tisku i ve svých projevech uvedl, že Čína chce a může dovézt stroje, součástky, kovové výrobky, průmyslové chemikálie, dopravní zařízení, polotovary všeho druhu, kaučuk, cukr, umělá hnojiva, papír, celulosu, léčiva, lékařské přístroje. Uvedl velmi názorně, že na příklad vstup spotřeby bavlněných látek o 2 metry na osobu znamená pro Čínu požadavek další 1 miliardy metrů bavlněných látek, nebo, že nový konsum 1 páru gumové obuvi ročně na 3 obyvatele znamená další dovoz 40 000 tun kaučuku.

Již na dnešním stupni svého hospodářského vývoje dokázala Čínská lidová republika v roce 1951 vyvézt 7 430 000 t uhlí, proti 5 721 000 t v roce 1937 a stejně tak 2 480 000 t soji proti 1 971 000 t, 100 000 t čaje proti 41 000 t, 100 000 t tungového oleje, který v roce 1937 nebyl vůbec vyvážen, 11 000 t surového hedvábí proti 5 700 t v roce 1937, 20 000 t antimonu atd.

Na Moskevské hospodářské konferenci uzavřela čínská delegace rámcové dohody, jak uvedl denník *Ženminžibao*, s Velkou Británií, Francií, Belgií, Holandskem, Švýcarskem, Ceylonem, Indonésií, Pakistanem, Finskem a Itálií v celkové hodnotě 233 milionů dolarů. Pouze kontrakt s britskou delegací předpokládá obrát 20 milionů Lstg. List dále uvádí jako znamení počátku obnovení obchodních styků i přes americké úklady obchodní dohodu s japonskými firmami v hodnotě 60 milionů Lstg. Tato dohoda předpokládá dodávky čínského uhlí, soji, magnesu a olejnin za japonské průmyslové výrobky a chemikálie. Čínské listy dále oznámily, že 9. června 1952 byly podepsány v Berlíně kontrakty v hodnotě 3½ a 3 miliony Lstg s britskými firmami, zahrnující nákup textilu a chemikálií a prodej čínských sojových bobů, tungového oleje, štetin a pokrutin. Podobné kontrakty byly uzavřeny v srpnu s francouzskými obchodními kruhy.

Všechny údaje o hospodářství a zahraničním obchodě Čínské lidové republiky jasně ukazují také perspektivy československého zahraničního obchodu při rozvíjení hospodářské spolupráce mezi oběma zeměmi. Tři obchodní dohody, které byly za 3 léta po vítězství čínského lidu mezi oběma státy uzavřeny, položily k tomuto rozvoji pevný základ. Hlubší poznávání vzájemných potřeb a možností a stále soustavnější a účinnější zajišťování výměny zboží přináší československému zahraničnímu obchodu ovšem nejen nové možnosti, ale také nové úkoly.

Úspěchy, se kterými vstoupilo hospodářství Čínské lidové republiky do čtvrtého roku po osvobození znamenají, že Čína je na prahu své industrializace, neboť svou výrobu již nejen obnovila, ale předválečnou úroveň již vysoko překročila. Tím dochází také po hospodářské stránce nezvratně ke konsolidaci velkého vítězství čínského lidu, které je největší událostí v nových dějinách po Velké říjnové revoluci a po vítězství Sovětského svazu v protifašistické válce. Význam a příčiny tohoto velkého vítězství a radost, kterou z něho pocítujeme v historickém období slavného XIX. sjezdu Vše-svazové komunistické strany (bolševiků), nejlépe vystihují slova generálního tajemníka Ústředního výboru Komunistické strany Číny *Liu Šao-či*, kterými pozdravil tento sjezd: »Komunistická strana Číny byla založena pod bezprostředním vlivem Velké říjnové socialistické revoluce a po vzoru Komunistické strany Sovětského svazu. Geniální závěry soudruha Stalina k otázkám čínské revoluce mají nesmírný, neocenitelný význam pro vítězství, jehož čínský lid dosáhl v revoluci pod vedením Komunistické strany Číny. Vítězství čínské revoluce a veliké úspěchy v budování za tři roky, jež uplynuly od založení Čínské lidové republiky, dokazují, že tam, kde v konkrétních podmínkách té které země je správně uplatňováno učení Marxe, Engelse, Lenina a Stalina, kde jsou správně uplatňovány zkušenosti, získané Komunistickou stranou Sovětského svazu v revoluci i ve výstavbě — tam je vítězství vždy zajištěno.«

Monopol zahraničního obchodu v Bulharské lidové republice

Ivan Davidov, poradce Státního obchodního podniku »Metalimport«

I.

Monopol zahraničního obchodu je neoddělitelnou součástí základů socialistického systému. Je jedním z důležitých prostředků k získání hospodářské samostatnosti socialistického státu a k vytvoření mezinárodních hospodářských vztahů nového typu, při čemž zároveň zajišťuje možnost plánovitého provádění zahraničně obchodních operací.

Monopol zahraničního obchodu je výlučné právo k uzavírání všech zahraničních obchodních zakázek prostřednictvím státních orgánů nebo státních obchodních podniků, jimž je uloženo uzavírat zahraničně obchodní transakce. Výjimečný význam monopolu zahraničního obchodu pro úspěšnou výstavbu socialistického státu je patrný z toho, že sovětská vláda již 22. dubna 1918 vydala dekret, podepsaný *Leninem* a *Stalinem*, v němž se na počátku praví: »Všechn zahraniční obchod je znárodněn. Obchodní transakce, prodej i nákup veškerých druhů zboží v zahraničí i se zahraničními podniky jsou prováděny jménem ruských republik zvláštními orgány k tomu zmocněnými.« V ustanovení VCIK (Všesvazového výkonného výboru — pozn. překl.) ze dne 13. března 1922 se praví: »Zahraniční obchod RSFSR je státním monopoem.« Soudruh *Stalin*, když mluvil na XIV. sjezdu strany v roce 1925 o zahraničních vztazích SSSR, zdůraznil veliký význam monopolu zahraničního obchodu a řekl, že »prvním úkolem je boj za mír a druhým úkolem upevnění monopolu zahraničního obchodu.« V rozpravě s americkou dělnickou delegací dne 19. září 1927 znovu zdůraznil, že »monopol zahraničního obchodu je jednou z neochvějných „platform“ sovětské vlády.« Ve všech obchodních smlouvách Sovětského svazu s ostatními státy se výslovně zdůrazňuje, že zahraniční obchod SSSR je státním monopoem. V čl. 15. dohody o obchodních stycích a lodní dopravě mezi Bulharskou lidovou republikou a Sovětským svazem se praví: »... podle zákonů Sovětského svazu patří monopol zahraničního obchodu státu a tvoří jeden z pevných základů socialistické soustavy a je v ústavě SSSR...«

Jenom díky monopolu zahraničního obchodu mohla sovětská země upevnit svou hospodářskou samostatnost a úspěšně odrazit pokusy světového kapitalismu o intervenci, jakož i vytvořit nový typ vztahů s kapitalistickými státy. Monopol zahraničního obchodu dal sovětskému státu možnost vyvážet pouze to, co nepotřeboval pro své vnitřní hospodářství, a zastavit dovoz zboží, kterého mu nebylo třeba. Takovým způsobem si sovětský stát zajistil dovoz potřebných strojů a zařízení pro výstavbu těžkého průmyslu v prvním období svého rozvoje.

Po druhé světové válce se mezi Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie vytvořily pomocí monopolu zahraničního obchodu takové hospodářské vztahy, které zaručují vzájemnou bratrskou spolupráci a nezištnou pomoc Sovětského svazu v rozvoji národního hospodářství těchto zemí cestou socialismu. Monopol zahraničního obchodu »v tomto případě již nemá pro sovětské hospodářství obranné funkce, ale je prostředkem pro plánované navazování sovětského národního hospodářství na národní hospodářství zemí lidové demokracie, zaměřené k vzájemné pomoci v hospodářském rozvoji.«¹⁾

¹⁾ A. Mikojan: Veliký architekt komunismu. 1949, strana 14.

II.

Bulharský monopol zahraničního obchodu hraje velikou úlohu v úspěšné přeměně bulharského národního hospodářství na socialistickém základě. Monopol zahraničního obchodu byl u nás zřízen nikoli hned po 9. září 1944, ale postupně byl uplatňován jako výlučná hospodářská forma organizace našich zahraničně obchodních styků, jak se Sovětským svazem a lidově demokratickými státy, tak s kapitalistickými zeměmi. Lidově demokratický stát plně soustředil zahraniční obchod země ve svých rukou na základě sovětských zkušeností.

Monopolu zahraničního obchodu ukládá rozvoj našeho socialistického hospodářství tyto úkoly:

1. chránit naše národní hospodářství před škodlivými vlivy kapitalismu;
2. maximálně pomáhat socialistické výstavbě;
3. plánovitě spojoval národní hospodářství naší země s národním hospodářstvím Sovětského svazu a zemí lidové demokracie za účelem zajištění vzájemné pomoci při hospodářském rozvoji.

Po 9. září 1944 zaměřila vláda Vlastenecké fronty rychle zahraniční obchod k ochraně zájmů národního hospodářství, čímž pomohla úspěšně zakončit Vlasteneckou válku a obnovit hospodářství, fašismem rozkradené a válkou rozrušené.

Zřízením účinné státní kontroly nad zahraničním obchodem se od základů změnila skladba bulharského dovozu a vývozu. Především se naše země zbavila hospodářské a politické závislosti na zahraničním i domácím obchodním kapitálu. Byly likvidovány soukromé obchodní a zastupitelské společnosti, což nejen zbavilo pracující vykořisťování dravým zahraničním kapitálem, ale vytvořilo také možnost plně zaměřit zahraniční obchod na zájmy pracujících a napomáhat úspěšnému plnění plánu socialistické výstavby rozšiřováním hospodářské spolupráce s ostatními národy, v první řadě národy Sovětského svazu a lidově demokratických zemí.

Základní položkou našeho dovozu se stal dovoz strojů a strojního zařízení, nutného k vybavení nově budovaných závodů i k technické modernizaci závodů již existujících, jakož i k vybavení strojních traktorových stanic zemědělskými stroji, a dovoz základních surovin pro průmysl. Ve vývozu se dostaly na první místo plodiny zemědělských kultur o vysokém výnosu, jako ku př. *tabák, ovoce, zelenina*, a výrobky některých odvětví našeho průmyslu.

III.

Přechod k socialismu je složitým procesem, který je charakterisován současnou existencí kapitalistických a socialistických formací, při čemž první neustále slábnou a postupně mizí, zatím co druhé sílí, aby mohly zaujmout absolutní převládající postavení v hospodářském životě země.

Tento zjev existoval v prvních letech po 9. září 1944 i v oblasti zahraničního obchodu. Vláda Vlastenecké fronty nevyhlásila monopol zahraničního obchodu dekretem, jako se to stalo v Sovětském svazu v roce 1918. Vláda však ihned zaměřila zahraniční obchod na novou cestu s tím cílem, aby pomohl oživit hospodářský život země — rozrušený okupací a zpustošený fašistickým režimem — dovozem surovin, kovů a náhradních součástí atd., a aby dále zajistil zásobování a vybavení bulharské armády, která bojovala bok po boku bratrské Rudé armády Osvoboditelky za rychlou porážku nepřátel.

Aby dosáhla těchto cílů, musila lidová vláda vycházet ze stavu, který zdédila, a využít obchodní organizace a buržoasní zákonodárství, týkající se zahraničního obchodu, z doby před 9. zářím. A jaký byl tento stav? — Zahraniční obchod by v rukou několika set soukromých obchodních společností, mezi nimi několika větších, které měly monopol v nejdůležitějších odvětvích směny zboží se zahraničím. Na druhé straně náš státní kapitalismus, na rozdíl od situace v některých základních odvětvích výroby, byl jen málo zainteresován v zahraničním obchodě země. V této oblasti měl obchodní kapitál dostatek poptávky a zisků, takže nebylo třeba intervence státu. Stát byl angažován jenom v obchodě s obilninami. Jeho intervence byla odůvodněna tím, že obchodní kapitál od tohoto nerentabilního obchodu utíkal, ale protože byly obilniny a zemědělské výrobky vůbec jednou ze základních položek vývozu země, musil být přesto udržován. V roce 1930 byla vytvořena autonomní státní instituce *»Ředitelství pro výkup a vývoz obilnin«*. Tato instituce se v roce 1934 stala právníckou osobou a obchodovala na mezinárodních trzích s pšenicí, žitem, slunečnicovým semenem, kopřivou, lnem, rýžovou slámou, bavlnou, bavlněným semenem, kořením a jinými — celkem 50 artikly.

Pokud před 9. zářím 1944 existovala kontrola dovozu a vývozu naší země (nejprve zřízením Exportního ústavu v r. 1935, později v r. 1940 Ředitelství zahraničního obchodu při ministerstvu obchodu a průmyslu), sloužila zájmům vládnoucí buržoasie a spekulacních kruhů okolo ní, snažíc se zabezpečit jejich zisky ze zahraničního obchodu a zajistit velkovývozce a velkodovozce před konkurencí. Zároveň se zahraniční obchod orientoval na ty trhy vyspělých průmyslových kapitalistických států, s nimiž byly vládnoucí kruhy politicky a hospodářsky svázány. Při tom se nebral vůbec ohled na to, že země zůstávala hospodářsky zaostalou a že se měnila v jejich agrární přívěsek.

Od vypuknutí druhé světové války se buržoasní stát bezprostředněji začal vměšovat do zahraničního obchodu, zejména do dovozu. Toto vměšování se však neprojevovalo tím, že by do něho začal pronikat státní kapitalismus vlastními podniky, ale podporováním obchodního a průmyslového kapitálu, který dostával obrovské státní půjčky, jež mu umožnily ještě větší hromadění zisků a zvyšování vykořisťování pracujících.

V roce 1941 byly zřízeny tyto dovozní obchodní centrály: akciová společnost *»Balgarska targovija«*, akciová společnost *»Balgarska promišlenost«* a akciová společnost *»Balgarski predačnici«* (akciové společnosti *»Bulharský obchod«*, *»Bulharský průmysl«* a *»Bulharské přádelny«* — pozn. překl.). Tyto obchodní centrály, které se zabývaly dovozem surovin, chemikálií, náhradních součástí a strojů, sdružovaly největší obchodní a průmyslový kapitál, jenž díky štědré pomoci fašistických vlád byl zbaven rizika války v importním obchodě, protože riziko přejímal plně stát.

Při takovém stavu zahraničního obchodu přeměnila lidová vláda, vycházejíc z Leninova učení, že *»státně monopolistický kapitalismus je nejúplnější přípravou socialismu, jeho předsíní«*, státně kapitalistický aparát v nástroj kontroly kapitálu pracujícími.

Ředitelství zahraničního obchodu se stalo skutečným nejvyšším orgánem, provádějícím zahraniční obchod, a organizátorem bulharského dovozu a vývozu. Prvním úkolem v oblasti zahraničního obchodu bylo zmařit pokusy velkokapitálu hromadit veliké zisky na úkor výrobce a spotřebitele a přeměnit zahraniční obchod v účinnou složku obnovy a dalšího rozvoje národního hospodářství.

Obchodní organizace shora uvedené byly přinuceny plnit dodávky podle obchodních dohod se Sovětským svazem, životně důležitých pro národní hospodářství, a s ostatními zeměmi, s nimiž byly obnoveny obchodní styky. Tyto obchodní centrály byly postaveny pod účinnou kontrolu strany a vlády. Zákony a nařízení, vydané buržoasním státem, nabyly zcela nového smyslu a staly se zbraní lidové vlády při provádění její vnitřní politiky.

Lidová vláda Vlastenecké fronty pod vedením Komunistické strany Bulharska, využívajíc bezvýhradné podpory pracujících měst a venkova, zmo- bilisovala vlastenecké a tvůrčí síly lidu a přes ničivé následky války, přes poválečné těžkosti, způsobené fašistickou okupací a válkou a přes dvě sucha v letech 1945 a 1946, úspěšně zvládla hospodářské úkoly. Uzavření obchod- ních dohod se Sovětským svazem a s bratrskými lidově demokratickými státy Polskem a Československem, jakož i různých dohod s ostatními ze- měmi, vláda plně zaktivisovala naše hospodářství a umožnila mu, aby se vymanilo ze stavu desorganizace, do něhož se dostalo.²⁾ To umožnilo lidové vládě, aby již ve dvou letech po 9. září 1944 postavila naše hospodářství na plánované základy, což bylo prvním předpokladem úspěšné výstavby socialismu.

Počátkem roku 1947 (v měsíci dubnu) byl schválen dvouletý státní ná- rodohospodářský plán. Úkolem tohoto plánu bylo odstranit škody v národ- ním hospodářství, způsobené fašistickým panstvím a válkou, dosáhnout předválečné úrovně výroby a položit základy k industrialisaci země, k roz- voji výroby elektrické energie i těžby černého uhlí a rozvoji zemědělství i dobytkařství, dopravy i řemesel, rozvoji vnitřního i zahraničního ob- chodu.³⁾

Dvouletý plán uložil zahraničnímu obchodu konkrétní úkoly:

- zvýšit hodnotu vývozu (podle cen z roku 1946) do roku 1948 o 148% a hodnotu dovozu, za stejných podmínek, o 146%;
- věnovat pozornost zlepšování kvality vyváženého a dováženého zboží;
- organizovat státní, státně-družstevní a smíšené obchodní podniky k zajištění zá- kladního zlepšení našeho zahraničního obchodu;
- navázat v nejkratší době styky a zahájit jednání o uzavření obchodních do- hod se všemi zeměmi, na nichž má náš zahraniční obchod zájem;
- zajistit maximální vývoz, aby byl umožněn včasný dovoz materiálů, strojů a strojního zařízení, nutných k realizaci opatření, stanovených národohospodářským plánem na léta 1947 a 1948;
- využít všech možností k maximálnímu zvýšení vývozních kontingentů výrobků našeho průmyslu;
- zabezpečit jednání o obchodních stycích Bulharska a o uzavření obchodních dohod se zahraničím pokud možno největší dodávky zboží s rozvržením plateb na delší dobu (3—5 let).

Splnění vyjmenovaných úkolů nebylo možno uskutečnit za takového sta- vu, v jakém zahraniční obchod tehdy byl. Jakkoli byla státní kontrola účín- ná, obchodní kapitál byl s to mařit opatření, jež měl zahraniční obchod splnit.

Aby bylo zajištěno zásadní zlepšení zahraničního obchodu a aby bylo za- bezpečeno plnění plánu, přistoupil stát k zřízení zcela nových dovozně-vý- vozních obchodních organizací. Dvouletý plán zrodil první dekrety o zřízení monopolu v zahraničním obchodě.

Téměř současně se schválením dvouletého státního národohospodářského plánu rozhodla ministerská rada, aby byla zřízena řada dovozních a vývoz- ních státních obchodních podniků, v nichž by se soustředil dovoz a vývoz

²⁾ Z 1. paragrafu Dvouletého státního hospodářského plánu.

³⁾ Valko Červenkov: Referát k 5. výročí 9. září (časopis »Novo vreme«, č. 9-10, 1949).

zboží, které má rozhodující význam pro národní hospodářství. Nařízením ministerské rady čís. 7 ze dne 4. dubna 1947 bylo ustaveno osm velkých podniků, které zahrnuly značnou část dovozu a vývozu země. Zmíněným vládním nařízením byly zřízeny tyto podniky:

1. Ředitelství pro výkup a vývoz obilnin. Ustavením tohoto podniku bylo reorganisováno dřívější Hlavní ředitelství pro zásobování potravinami, které se předtím stalo samostatným podnikem. U nově zřízeného podniku bylo ustaveno oddělení pro dovoz a vývoz zemědělských produktů.

2. Bulgarrozeexport (vývoz růžového oleje);
3. Bulgarrudexport (vývoz rud);
4. Metalimport (dovoz kovů);
5. Chimimport (dovoz chemických výrobků);
6. Bulgarplodexport (vývoz ovoce a zeleniny);
7. Bulgarindustrialimport (dovoz průmyslových výrobků a zařízení) a
8. Industrialimport (totéž).

Prvních pět podniků bylo zřízeno jako čisté státní podniky se samostatným hospodářstvím podle zákona o státních a státně-autonomních hospodářských podnicích. K těmto podnikům je třeba připočít i Státní tabákový monopol, zřízený o něco později podle zvláštního zákona (Úřední věstník čís. 96/28 z dubna 1947). Poslední tři podniky byly ustaveny jako smíšené akciové společnosti s účastí státu, družstevního a soukromého sektoru. Později v téže roce byly zřízeny smíšené podniky »Kožecentrala« a »Jajcecentrala« (podniky pro obchodování kožešnými výrobky a vejci a mléčnými výrobky — pozn. překl.), které měly monopolní charakter.

Spolu s nově zřízenými státními a smíšenými zahraničně obchodními podniky prováděly i nadále zahraničně obchodní činnost do té doby existující soukromé firmy. Ale dovoz a vývoz základního zboží pro naše hospodářství se soustředil v podnicích nově zřízených. Státní instituce a státní podniky začaly poskytovat své dovozní zakázky výhradně nově zřízeným dovozním podnikům. Vláda nařízením čís. 17 z 26. VII. 1947 uložila všem státním institucím, státně-autonomním a komunálním podnikům, aby předkládaly své objednávky kovů a strojů prostřednictvím státního podniku »Metalimport«, a v případě, že tento podnik nebude s touto objednávkou vyřídit, aby si obstaraly dovoz přímo. Vydáním vládního nařízení čís. 17 se »Metalimport« stal monopolním podnikem pro dovoz kovů a strojů do země.

To, co bylo nařízením ministerské rady čís. 17 stanoveno pro dovoz kovů a strojů, bylo začátkem roku 1948 stanoveno zákonem o provádění státních dodávek pro všechny dovozní dodávky. (Úřední věstník čís. 13/1948.) Podle čl. 3 tohoto zákona provádějí dovoz z ciziny na základě sjednaných hospodářských dohod existující státní dovozní podniky, a to za podmínek a cen, uzavřených mimo rámec podepsaných hospodářských dohod nebo za podmínek a cen, nesjednaných v těchto dohodách.

Zákonem o státním monopolu v naftových výrobcích (Úřední věstník čís. 55/1948) byl zřízen státní hospodářský podnik »Petrol«, jenž dostal výhradní právo dovážet naftové výrobky a jimi obchodovat.

Dimitrovská ústava, upevňující lidově demokratické úspěchy na poli zahraničního obchodu, stanovila:

»Zahraníční i vnitřní obchod provádí a kontroluje stát. Státu může být poskytnuto výhradní právo vyrábět předměty, které mají zásadní význam pro národní hospodářství a pro potřeby lidu, a obchodovat s nimi.«

Základní reorganisace, kterou prodělal zahraniční obchod země, a veliké úkoly, jež byly před něj postaveny v souvislosti s plněním státních plánů — což je do značné míry spojeno se zajišťováním dovozu strojů a strojního

zařízení pro industrialisaci a elektrifikaci země, jakož i surovin pro průmysl — si vyžádaly, aby bylo zřízeno samostatné ministerstvo. Velké národní shromáždění (t. j. Ústavodárné NS — pozn. překl.) schválilo zákon o zřízení ministerstva zahraničního obchodu (Úřední věstník čís. 279/1948), jemuž bylo svěřeno řízení zahraničního obchodu země. Pod vedením a kontrolu nově zřízeného ministerstva byly postaveny všechny státní, státně-smíšené, družstevní a jiné obchodní podniky pro dovoz a vývoz. Koncem roku 1948 byl přijat nový zákon o celnících (Úřední věstník čís. 303), který usnadnil řešení úkolů, stojících před ministerstvem zahraničního obchodu. Řízení a správa celnic přešly k ministerstvu zahraničního obchodu. Zákon o celnících posílil monopol zahraničního obchodu, neboť čistě fiskální zákon, jímž byl pozměněn zákon o celnících z roku 1906, se přeměnil v účinný nástroj k provádění celní politiky, odpovídající potřebám socialistické výstavby.

Zásadní přeměnou struktury zahraničního obchodu provedla lidová vláda důležitý krok k socialistické přestavbě země, krok, jenž zároveň s konečnou platností likvidoval obchodní velkokapitál.

Před zahraničním obchodem stál úkol rozvinout a rozšířit náš vývoz a dovoz navázáním obchodních styků se všemi státy, o něž se bulharský dovoz a vývoz zajímá. V první řadě přistoupila lidová vláda k ozdravení a rozšíření přátelských obchodních styků s dvojnásobným osvoboditelem Bulharska, Sovětským svazem, a se zeměmi lidové demokracie.

Dne 1. dubna roku 1948 byla uzavřena dohoda mezi Bulharskem a Sovětským svazem o obchodu a lodní plavbě, která položila zdravé základy obchodní směně zboží naší země. Uzavřená dohoda zavazovala smluvní strany k rozvoji a k upevňování všestranných obchodních vzájemných styků na základě spolupráce a s ohledem na vzájemné výhody, při čemž obě vlády budou čas od času uzavírat dohody, v nichž určí rozsah a složení vzájemných dodávek zboží, a to ročně nebo na delší období, jakož i ostatní podmínky, zajišťující neustálou a vzrůstající směnu zboží mezi oběma státy. (Čl. 1.) V dohodě je pamatováno i na výměnu zkušeností v oblasti průmyslové a zemědělské výroby, vysíláním odborníků, organisováním výstav, vyměňováním vzorků osiv, rostlin, plodů atd. (Čl. 19.)

Po první ve svých dějinách uzavřelo Bulharsko dohodu, která zajišťuje všestrannou pomoc jeho hospodářskému rozvoji a vymaňuje zemi z hospodářské zaostalosti. Na základě této dohody jsou mezi Bulharskem a Sovětským svazem každý rok uzavírány obchodní dohody o vzájemné výměně zboží, která neustále vzrůstá.

V první polovině roku 1948 byly uzavřeny obchodní dohody s lidově demokratickými zeměmi: Československem, Polskem, Rumunskem, Maďarskem a Albánií.

Bulharsko obnovilo obchodní styky s řadou kapitalistických zemí jako Švédskem, Francií, Belgií, Itálií, Holandskem, západním Německem atd., a uzavřelo s nimi obchodní dohody. Takovým způsobem umožnil stát obchodním podnikům rozšířit zahraniční obchod naší země.

Monopol zahraničního obchodu spolu se znárodněním průmyslu a peněžnictví je jedním z našich nejdůležitějších opatření, která »s konečnou platností upevnila rozvoj naší země na cestě k socialismu«⁴⁾ a zajistila splnění dvouletého státního hospodářského plánu.

⁴⁾ Jiří Dimítrov: Politické zprávy ÚV BDS(k) na V. sjezdu strany. Nakladatelství KSB 1948, str. 64.

Likvidací mnoha soukromých obchodních společností a zastupitelství, které se zabývaly dovozní a vývozní obchodní činností, bylo dosaženo mezi jiným i velikých úspor v nákladech na dovozní a vývozní obchodní činnost, což umožnilo přesunout tyto prostředky do jiných odvětví národního hospodářství. Soudruh V. Červenkov pravil ve svém projevu k 5. výročí 9. září: »V oblasti zahraničního obchodu zřídil stát jedenáct dovozně-vývozních výsadních společností, které provádějí všechny náš zahraniční obchod. V důsledku nového systému zahraničního obchodu dosahujeme ročně 12 miliard leva úspor, které dříve plynuly do kapes kapitalistických dovozců a vývozců. Za pět let lidové vlády se rozsah vývozu a dovozu dohromady zvýšil sedmkrát. Vděčíme za naše úspěchy v zahraničním obchodě především svým obchodním stykům se Sovětským svazem a lidové demokratickými státy a obchodním dohodám, které s nimi máme. Obrát zboží se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie tvoří asi 80% celého našeho obrátu zboží.«¹⁾

Po úspěšném zorganizování státního sektoru v oblasti zahraničního obchodu, s ohledem na jeho naprosté zpevnění a na úplné ustavení všech zahraničně obchodních podniků, založených v roce 1948, jako podniků socialistických, bylo přikročeno k likvidaci smíšených zahraničně-obchodních podniků »Bulgarplodexport«, »Bulgarindustrialexport« (nyní státní obchodní podnik »Raznoiznos«), »Industrialimport«, »Kožecentrala« a »Jajcecentrala« a místo nich byly vytvořeny čisté státní podniky pod stejnými názvy.

Začátkem roku 1949 byl 13. nařízením ministerské rady zřízen při ministerstvu zahraničního obchodu dovozně-vývozní podnik pro dovoz a vývoz obilovin, koření, olejnatých semen, tuků, živého i mrtvého dobytka a pod., pod názvem »Chranexport«. Tento podnik se odloučil od oddělení »vývoz« Hlavního ředitelství pro výkup a vývoz obilovin a od vývozní činnosti státního obchodního podniku »Mesocentrala«. Činnost podniku »Chranexport« se rozšířila tím, že k němu bylo podle vládního nařízení čis. 1101 (Úřední věstník čis. 116 z 16. května 1950) připojeno ředitelství pro vývoz koží státního obchodního podniku »Kožecentrala«, při čemž tento podnik byl likvidován. Dnem 1. dubna 1951 byl k podniku »Chranexport« připojen i vývoz vajec, který patřil k státnímu obchodnímu podniku »Jajcecentrala«, rovněž likvidovaného.

Pod vedením ministerstva zahraničního obchodu přešly taktéž státní hospodářské podniky »Desprede« (zasílatelství — pozn. překl.) a »Balkanturist« (cestovní kancelář — pozn. překl.), které dříve spadaly pod ministerstvo dopravy.

V roce 1951 byl při ministerstvu zahraničního obchodu zřízen zvláštní podnik pro vývoz tabáku »Bulgartabak« (nařízení ministerské rady čis. 1417 ze 14. června 1951), který převzal vývozní činnost tabákového monopolu, připojeného k ministerstvu výkupu a potravinářského průmyslu.

Dnes je zahraniční obchod výlučným monopolem státu a má rozhodující úlohu při přeměně našeho průmyslu, při vytváření těžkého průmyslu a vůbec při základní přeměně poměrů mezi hlavními odvětvími národního hospodářství, při vytváření vyspělého průmyslu a moderního zemědělství.

Monopol zahraničního obchodu přinesl jisté změny v charakteru zahraničně obchodní činnosti a v zaměření směny zboží. Rozvoj zahraniční směny zboží se zaměřil výlučně na dovoz nezbytných surovin, strojů a strojního zařízení, strojních součástí a pomocného zařízení pro průmysl, stavebnictví a zemědělství, jakož i na zvyšování vývozu zemědělských a průmyslových výrobků. Dílem zahraničního obchodu je dovoz strojů a všech elektrických centrál, které několikrát zvýšily výrobu elektrické energie, záводу na výrobu eternitu, závodu »Georgij Kirkov«, chlouby bulharsko-sovětské družby chemického kombinátu »Stalin«, a tepelných elektrických centrál »Valko Červenkov« a »Republika«, závodu na výrobu sody, závodu na výrobu

¹⁾ Valko Červenkov: Referát k 5. výročí 9. září (časopis »Novo vreme«, čis. 9—10, strana 886).

pektinu, závođu na výrobu celulosy a podobně; dílem zahraničního obchodu jsou i tisíce traktorů a stovky kombajnů, které přeměnily naše zemědělství a upevnily úspěchy v našich pracovně-družstevních zemědělských hospodářstvích.

Vývoz naší země nabyl zcela jiného zaměření a velmi vzrostl. Na příklad vývoz tabáku představoval v r. 1947 82% všeho vývozu naší země, v r. 1950 při stejném množství vyvezeného tabáku činil 33% z celkového vývozu. Řada nových výrobků, zejména výrobků našeho průmyslu, které byly dříve našemu vývozu neznámy, stala se jeho významnými položkami.

Monopol zahraničního obchodu upevnil hospodářské vztahy naší země se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie a přispěl tak k dalšímu upevnění družby mezi národy tábora míru a k dalšímu posílení protimperialistické fronty, stojící před podněcovateli nové války.

(Trgovija č. 4/52)

Bulharské společnosti pro zahraniční obchod

Bulgarplodexport, Sofie, ul. Ivan Vazov 1.	vyváží čerstvé a konzervované ovoce, zeleninu, víno, lihoviny a léčivé byliny.
Bulgarska roza, Sofie, ul. Ivan Vazov 3.	vyváží růžový olej, levandulový a mentolový olej a ostatní silice.
Chimimport, Sofie, ul. Štefan Karadža 2.	dovází chemické výrobky, lékařské nástroje, léčivo atd.
Chranexport, Sofie, ul. Vasil Kolarov 3.	vyváží obilniny, olejnatá semena, krmiva, dobytek, drůbež, maso, vejce, mléčné výrobky, střevo, kůže vydělané i surové.
Industrialimport, Sofie, ul. Alabin 56,	dovází a vyváží průmyslové suroviny, tovary a polotovary, zvláště pro textilní průmysl.
Bulgartabak, Sofie, ul. Alexandr Stambolijski, 18.	státní obchodní podnik pro vývoz surového tabáku a tabákových výrobků.
Metalimport, Sofie, ul. Slavjanská 2,	dovází stroje, zařízení, přístroje, nářadí atd.
Raznoisnos, Sofie, ul. Car a Asen,	vyváží drobné průmyslové a umělecké výrobky, dovází drobnou kovovou a nekov. galanterii, jízdní kola, sanit. keramiku atd.
Bulgarska Kinematografija, Sofie, ul. Rakovski 96,	dovází a vyváží filmy.
Rudmetal, Sofie, ul. Rakovski 137.	dovází kovy a válený materiál, vyváží kovy, koncentráty a jiné nerosty.

XIV. zasedání Hospodářské a sociální rady a problémy mezinárodního obchodu

Dr O. T a u f e r

V době, kdy se rozvíjela nová serie pokusů imperialistů připravit nástupišť k agresi proti Sovětskému svazu a ostatním zemím tábora míru, konalo se XIV. zasedání *Hospodářské a sociální rady* — instituce OSN — která má podle ustanovení Charty pečovat o mezinárodní hospodářský rozvoj, o spolupráci všech národů při zlepšování životní úrovně. Tyto dny a týdny se vyznačují útokem na mír v podobě Generální smlouvy, vnucované západoněmeckému lidu příjezdem morového generála *Ridgwaye* do Evropy, aby využíval zkušností z Koreje organizoval útočnou »evropskou armádu«, útokem francouzské reakční vlády proti KSFR vrcholícím uvězněním s. Duclou se na rozkaz amerických nadřízených, přípravou a provedením vojenského převratu v Egyptě, inspirovaného imperialisty a stále se opakujícími machinacemi Američanů okolo Iránu a jeho nafty. Je příznačné, že v téže době, jménem těchže vlád odvažují se členové Hospodářské a sociální rady z útočného Atlantického bloku hovořit ze široka o snaze po mezinárodní spolupráci a troufají si drze mluvit o ohrožení »svobodného« světa sovětskou agresí. To je první skutečnost, kterou je třeba mít stále na mysli.

Podobně jako OSN vůbec, tak i její důležitý orgán *Hospodářská a sociální rada*, se dostala do vleku imperialistů USA a je jimi využívána pro jejich světovládné cíle. Proto také nemá-li dnes OSN charakter organizace, která vyjadřuje vůli národů, tím méně jej má Hospodářská a sociální rada, výbor 18 členských států OSN. To je druhá skutečnost, kterou nelze zapomínat.

A přece studium průběhu XIV. zasedání Hospodářské a sociální rady může být pro nás velmi poučné. Může nám především ukázat veliké úsilí Sovětského svazu a ostatních lidově demokratických států v odhalování nepřátel spolupráce mezi národy, nepřátel míru a pokroku, nepřátel svobody národů a šťastné budoucnosti lidstva. Za druhé může nám ukázat, že přes všechnu křečovitou snahu dokazovat jednotu a sílu tak zvaného svobodného světa, je tato část světa zmítána hlubokými rozpory, všeobecnou krizí, je nemocna strašlivými nemocemi, na které kapitalismus nezná léků. A přes všechnu opatrnost a diplomatické formulace se tato otrásající skutečnost dere ven i ústy představitelů velmi věrných a USA poslušných vlád.

XIV. zasedání *Hospodářské a sociální rady* se konalo od 20. V. do 1. VIII. 1952 v New Yorku. Členy Hospodářské a sociální rady pro toto období jsou SSSR, Polsko, ČSR, Argentina, Belgie, Kanada, Kuomintanci, Kuba, Egypt, Francie, Irán, Mexiko, Pakistan, Filipiny, Švédsko, V. Britannie, USA a Uruguay. Předsedou byl zvolen jednomyslně Pakistanec *Amjad Ali*, I. místopředsedou s. *J. Nosek* přes počáteční odpor USA rovněž jednomyslně, II. místopředsedou Belgičan *Scheywen*.

Zasedání Hospodářské a sociální rady mělo na pořadu na 40 bodů, z nichž pouze část měla povahu hospodářskou. Nejdůležitějšími hospodářskými body pořadu zasedání byly bod 3. (*Světová hospodářská situace*) a bod 5. (*Problémy rozvoje hospodářsky málo vyvinutých zemí*). Jiné podružnější body pořadu, které se zabývaly problémy ekonomickými, byly na příklad bod 4. o zajišťování plné zaměstnanosti, bod 6. a 7., pojednávající o otázkách kontroly vod a zúrodnování vyprahlých území, bod 26. diskuse o zprávě Organizace pro výživu a zemědělství, body 29. až 32. diskuse

o zprávě Mezinárodní organizace civilního letectví, Světové poštovní unie, Světové telekomunikační unie, Světové meteorologické organizace a bod 3. d) Zpráva mezinárodního měnového Fondu.

Chci se zabývat hlavně diskusí Hospodářské a sociální rady o světové hospodářské situaci a o problémech rozvoje hospodářsky málo vyvinutých zemí, zejména se zaměřením na otázky mezinárodního obchodu. Především je však třeba konstatovat, že představitelé vlád hospodářsky málo vyvinutých zemí, kteří tvořili značnou část HSR, t. j. 8 delegací z 18 (Kuomintance nepočítám, protože ti nejsou vůbec představiteli čínského lidu, nýbrž jen pouhými pokornými služebníky a trabanty USA), málokdy se odvážili otevřeně vystoupit proti USA, zvláště při hlasování. Zejména reprezentanti vlád zemí Latinské Ameriky většinou věrně stáli při USA, nejvíce Kuba, jejíž představitel měl jeden z nejštvanějších projevů proti Sovětskému svazu a zemím tábora míru pronesených na XIV. zasedání HSR. Častěji se projevovali trochu nezávisleji představitelé Mexika, někdy též Argentiny. Daleko větší odlišnost názoru si dovolili (spíše v projevech, méně při hlasování) reprezentanti zemí Blízkého a Středního Východu a Jihovýchodní Asie.

Průběh diskuse a výsledky zasedání ukázaly jasně hluboké rozpor y v táboře imperialistů, ukázaly mnohá velmi slabá místa v kapitalistickém světě a tuto skutečnost nedovedly zakrýt sebeobratnější fráze o demokracii a o solidaritě tak zvaného svobodného světa.

O světové hospodářské situaci

Podkladem k diskusi o světové hospodářské situaci v r. 1951 byla Zpráva generálního sekretariátu OSN s doplňky až do března 1952. Tyto oficiální dokumenty se pokoušejí vzbudit zdání objektivnosti, mluví (i když velmi opatrně) o rozvoji hospodářství v zemích plánovitěho hospodářství, dotýkají se některých ožehavých otázek kapitalistického hospodářství (kolísání cen, zejména surovin, nedostatek dolarů, inflační zjevy v KS). Příznačné je, že musí znepokojeně hovořit o dvou velkých výkyvech ve světovém kapitalistickém hospodářství (náhlý zdánlivý rozmach po vypuknutí války v Koreji a nový pokles výroby a cen od podzimu 1951).

Diskusi o zprávě lze rozdělit do několika kategorií: Kapitola sama pro sebe je delegát USA, který mluvil obsáhle a chlubitě o síle a moci USA, o její ochotě pomoci všem spřáteleným zemím i ostatním zemím t. zv. svobodného světa, pokud budou splněny určité podmínky. Nestoudně překrucuje fakta prohlašoval, že t. zv. svobodný svět je ohrožen agresí a že jen proto musí usilovně zbrojit. Uklouzlo mu také přiznání, že budou-li zmírněny vojenské objednávky, je nebezpečí, že přechod na mírový způsob výroby neproběhne tak hladce, jako po druhé světové válce. Tím nepřímou doznal, že šílené zbrojení je pro USA východiskem z narůstající hospodářské krise. Přes všechn plochý optimismus a zdůrazňování důvěry v budoucnost neubránil se některým starostlivým poznámkám, zvláště když se opatrně zmiňoval o krizi ve spotřebním průmyslu, zejména v textilním.

K vychloubačným, agresivním a vnitřně prázdným projevům delegáta USA se důstojně řadí vystoupení Kuomintance, který vedle útoků na SSSR a lidovou Čínu jen patolízalsky pochleboval USA.

Do druhé kategorie patří zejména delegáti západoevropských vlád. Jejich projevy obsahovaly plno stížností, projevovaly se v nich starosti o budoucnost a velké rozpory mezi těmito nejbližšími spolupachateli amerického

agresivního imperialismu i mezi nimi a jejich chleboďárcem — USA. Stěžovali si na stálé zmenšování poptávky, zvláště po spotřebním zboží od konce r. 1951 (Belgie, V. Británie), na růst nezaměstnanosti (Belgie, V. Británie), na nepříznivý vývoj platebních bilancí (Belgie, V. Británie, Francie, Švédsko), na nedostatek dolarů (Belgie, Francie, Švédsko). Delegát Belgie připomínal obtíže v EPU, vzhledem k deficitům jejich obou hlavních členů, t. j. Francie a Anglie, a přiznával, že pokles výměny zboží nebo její omezení v důsledku restrikcí, by byl velkou hrozbou pro Belgii, jejíž zahraniční obchod činí 65—69% národního důchodu. Delegát V. Británie si stěžoval na alarmující nestabilitu ekonomiky (ceny, platební bilance) a přiznával, že je snazší provést diagnózu než nalézt lék. Připustil, že v roce 1951 musela V. Británie překonávat veliké obtíže, způsobené rozvíjením národní obrany (zbrojení), nedostatkem základních surovin (zejména ocele), větším růstem cen zboží dováženého než vyváženého a ztrátami na neviditelných transakcích. Francouzský delegát si stěžoval zejména na veliké inflační potíže. Je charakteristické, že zatím co delegát Belgie pochleboval USA mluvě o šlechetné pomoci, delegáti V. Británie, Francie a Švédska si trpce naříkali na některé výsledky sovětské politiky USA. Angličan uváděl, že všechny země (kapitalistické) jsou mimořádně citlivé na změny úrovně vnitřní prosperity USA, jak pro nedostatečné měnové rezervy, zejména dolarové, tak pro protekcionářskou politiku USA. Na totéž si stěžoval delegát Švédska, který upozorňoval na následky zvyšování dovozních cel v USA. Delegát Francie vyčítal, že hausse na mezinárodních trzích byla způsobena velkými nákupy surovin provedenými USA, což mělo za následek inflační nárazy, zejména v zemích produkujících surovinu. Pokles cen surovin koncem roku 1951 byl ovlivněn zase politikou USA. I když to USA nevdají, všem ostatním kapitalistickým zemím tím více, ať jsou hospodářsky vyvinuté nebo ne. Tato nestálost světové ekonomie je přivádí do velikých nesnází (inflační nárazy v mezinárodním obchodě, v platebních bilancích, ztráty rezerv). Přes chabé pokusy o udržení oficiálního optimismu vyzněly projevy všech těchto delegátů velmi žalostně, což vystihuje dobře vyjádření delegáta V. Británie, dle něhož »nelze mít plnou důvěru v budoucnost, ani plné zadostiučinění, co se týče ekonomického vývoje«.

Třetí kategorii tvoří projevy některých zástupců hospodářsky málo vyvinutých zemí. Tito vystoupili s celkem jednoznačnou kritikou závaď »ve světové ekonomii«, která vyzněla jako obžaloba imperialistického vykořisťování slabých zemí. Stěžovali si především na nestálost cen surovin, což ostatně opatrně přiznává i Zpráva generálního sekretariátu. Tato nestálost způsobuje v zemích hospodářsky málo vyvinutých těžké otřesy. Delegáti Iránu a Filipín citovali údaje Zprávy o tom, že produkce zemí málo vyvinutých vzrostla v posledních letech méně než zemí průmyslově vyspělých, takže rozdíl mezi produkcí zemí málo vyvinutých a vyspělých se prohloubil. To se týče obzvláště též životní úrovně, jejíž rozdíl v zemích hospodářsky málo vyvinutých a hospodářsky vyvinutých podstatně vzrostl. Spotřeba na hlavu obyvatele nedosáhla ani nízké předválečné úrovně. Iránci poukázal také na vývoj poměru mezi cenami surovin a hotových výrobků, který je nepříznivý pro hospodářsky málo vyvinuté země. Filipinec zdůraznil, že zvýšení cen, vyprovokované shonem po surovinách po vypuknutí korejského konfliktu, bylo dočasné. Přitom hospodářsky málo vyvinuté země, hlavní producenti surovin, neměly celkem nic z této krátkodobé konjunktury. Důvody byly zejména ve zvětšení neviditelných plateb (což přiznává

i Zpráva), to znamená příjmy ze zvýšení vývozů a vyšších cen pohltily dopravné, úroky a dividendy cizích investic. Ceny investic a jiných hotových výrobků rovněž silně vzrostly a hlavně nastal také brzo nedostatek strojních zařízení investičních, vzrostly obtíže při jejich opatrování a prodloužily se jejich dodací lhůty. Filipinec zvláště upozorňoval na neblahý vliv zbrojení na možnosti opatrování investic. Rovněž delegát Pakistanu poukázal na spekulativní charakter velikých nákupů surovin po zahájení nepřátelství v Koreji. Výslovně podotkl, že to bylo zvláště zahájení programu tvoření zásob se strany USA, které způsobilo značnou, leč dočasnou, hausse cen surovin. Delegát Egypta si stěžoval na nespravedlivá ochranná opatření na dolarových trzích, ač egyptská bavlna pro své speciální vlastnosti nekonkuruje americké. Uváděl, že Egyptu je tak znemožněno dovážet investice a zařízení nezbytné k rozvoji.

Většina delegátů hospodářsky málo vyvinutých zemí (až na země Latinské Ameriky) se shodovala v tom, že s hlediska těchto zemí bilance r. 1951 není nikterak povzbuzující.

Pro zajímavost cituji závěr projevu delegáta Pakistanu, doplněný na konci závěrem z řeči delegáta Filipin: »Obyvatelé zemí málo vyvinutých mají pocit, že mají právo na život lepší a snadnější. Programy vývoje, vypracované vládami, vážícími si těchto pocitů, nejsou spekulativní a nečeká se od nich senačních výsledků. Mají skromně zlepšit životní úroveň. Během staletí obyvatelstvo těchto zemí trpělo nejen hladem, epidemiemi a nemocemi, ale též naprostým nedostatkem naděje. Dlouho věřilo, že politická svoboda bude lékem na všechna tato zla. Ale zatím svoboda politická nevedla k emancipaci hospodářské. Nedávno začalo obyvatelstvo těchto zemí znovu věřit, že jeho trápení bude konec v blízké budoucnosti. Vlády vypracovávají velké projekty hospodářské. Byly optimistické, jak jim to dovolovala jejich finanční situace. Ale brzo konstatovaly, že peníze nestačí k nákupu strojů, že Západ zbrojí a že Východ musí ještě čekat na svou hospodářskou emancipaci.« — »Nebude možno udržet trvalý mír ve světě, jehož jedna polovina hladová a druhá je dobře živena.«

Do čtvrté, nejpozitivnější kategorie patří projevy zástupců SSSR, Polska a Československa. Delegáti zemí našeho mírového tábora nejen jasně vysvětlili, v čem spočívá neblahý stav světové kapitalistické ekonomie, ale současně také přesvědčivě ukázali, jak obrovské a všestranné pokroky činí ekonomika zemí, zbavených pout kapitalistických výrobních poměrů. Poukázali však dále také, že Sovětský svaz, země lidové demokracie a lidová Čína jsou ochotny k plodné mezinárodní spolupráci na basi rovnosti a vzájemné výhodnosti bez ohledu na rozdílnost hospodářských společenských systémů.

Delegát SSSR s. *Arkaděv* mluvil o hysterické válečné propagandě na Západě, zejména v USA, která má odůvodnit kurs na horečné zbrojení těchto států. Ačkoliv zbrojení má být lékem narůstající hospodářské krise, lze přes to všechno konstatovat zvolnění růstu výroby, zvláště spotřebních statků, zvětšování daní a narůstání inflačních zjevů. USA provádějí nátlak na všechny státy, aby přerušily normální obchodní vztahy mezi Západem a Východem. Pro západní země má tato politika neblahé následky: znamená zmenšení průmyslové produkce, růst inflace, omezování, kontroly, embargo, všechny možné formy diskriminace. Přitom dovozy z USA rostou, vývozy do USA vážnou. USA vyváží v rámci a pod záminkou pomoci do Evropy zboží v USA neprodejné. USA omezují své dovozy evropských výrobků, provádějí ochrannou celní politiku. Ve všech kapitalistických zemích je chronický nedostatek dolarů, který stále vzrůstá. Roste deficit obchodní

bilance, rovněž bilance platební se stále zhoršují. USA přerušily obchodní styky se zeměmi demokratického tábora pod záminkou, že nechtějí vyvážet strategický materiál. Co však je to strategický materiál? Senátor *Melton* z Nevady řekl, že i knoflíky do kalhot představují strategický materiál a léky i výrobky lékárenské jsou strategický materiál, jsou-li vyváženy do SSSR a LDS. Senátor *Melton* prohlásil, mluvě na adresu spojenců: »USA přestaly praktikovat politiku výměny zboží s jinými zeměmi na podkladě rovnosti. Francie a Anglie nám tvrdí, že musí kupovat obilí a dříví v SSSR. My trváme na tom, že nemají kupovat obilí a dříví v SSSR, nýbrž že mají devalvovat své měny a kupovat tyto produkty v USA a Kanadě.« Náproti tomuto, pro západoevropské země tak zhoubnému diktátu USA, poukázal delegát SSSR na výhody obchodu západní Evropy s východní. Opravdový evropský trh je nemyslitelný bez SSSR a LDS. Je mimo diskusi životní důležitost východní Evropy pro Evropu západní. Normální obchodní styky mezi Východem a Západem by dovolily zemím západní Evropy, že by se nemusely ve všem obracet na dolarovou zonu. Východní Evropa může uspokojit většinu potřeb západní Evropy. Hospodářské vztahy mezi západní a východní Evropou byly vždy velmi významné. V roce 1938 země východní Evropy dodaly do zemí západní Evropy 6,1 mil. m³ dřeva, 11,8 mil. tun uhlí, 160.000 tun masa, 214.000 tun ocele a pod. Na tom lze změřiti důsledky pro západní Evropu vyplývající z přerušení obchodních styků s východní Evropou následkem politiky bojkotu. Takto pod nátlakem USA tyto země zavádějí nepřátelská opatření, která jsou v protikladu k jejich zájmům. Uzavření čínského trhu barbarskou bloádou je především ztráta pro USA a pro ostatní kapitalistické státy. Hospodářská spolupráce mezi všemi zeměmi je však zcela možná. Generalissimus Stalin prohlásil často, že rozdílnost režimu nemusí být překážkou obchodních styků a že SSSR je ochoten navázat obchodní styky se všemi zeměmi světa. Nic nebrání mezinárodní hospodářské spolupráci. Stačí trochu dobré vůle opustit politiku agrese a zbrojení a všechny formy diskriminace. Díky stálému rozvoji svých hospodářských pramenů je Sovětský svaz schopen dodávat do ostatních zemí výrobky jako obilí, dříví, suroviny, a je ochoten rozvíjet své styky se všemi zeměmi, které jsou s to s ním spolupracovat v zájmu míru a k zlepšení životních podmínek pracujícího lidu.

Podobným způsobem mluvil též delegát Polska, který mimo jiné zdůraznil, že hospodářský a politický nátlak, prováděný USA na země západní Evropy, Latinské Ameriky a Asie není důkazem síly, nýbrž slabosti. Zvyšování nátlaku USA vyvolává současně odpor v prostředí obchodníků a průmyslníků těchto zemí, kteří více a více začínají chápat, že hospodářská spolupráce se SSSR a LDS jim otvírá nesmírné možnosti.

Delegát Československa s. Nosek upozornil, že i Zpráva generál. sekretariátu říká, že ač rozsah obchodu mezi Východem a Západem je nyní malý, neznamena to nikterak, že tyto styky jsou nedůležité. Mnohé z vyměňovaných produktů jsou naopak tak důležité, že to může povzbudit obě strany, aby dále rozšiřovaly svoje styky. Zpráva generál. sekretariátu též uvádí, že dovozy východoevropského původu představují zvláště pro státy západní Evropy možnost omezit dolarové výdaje. S. Nosek mluvil též o Mezinárodní hospodářské konferenci v Moskvě a vyzdvihl její velký význam pro obnovení normálních obchodních styků mezi všemi zeměmi.

Tím se dostáváme k dalšímu problému, o kterém bylo diskutováno na HSR. Je to otázka možnosti rozvoje obchodních styků mezi Východem a Západem.

Obchodní styky Východ—Západ

O významu obchodních styků mezi Východem a Západem mluvili delegáti kapitalistických zemí různě. Je příznačné, že žádný z nich se neodvážil přímo popírat užitečnost a nutnost těchto styků. Ovšem delegát USA se pokoušel svalit odpovědnost za úpadek obchodních styků na země mírového bloku. Projevy představitelů SSSR a lidových demokracií, doporučující rozvoj mezinárodního obchodu, prý nelze brát vážně, je prý to jen léčka. V těchto nezdařilých pokusech pomáhal odhodlaně také delegát Kanady. Poněkud jinak mluvili delegáti evropských zemí. Bylo zřejmé, že růst krisových zjevů a velký tlak veřejnosti a zejména interesovaných obchodních kruhů v souvislosti s MHK v Moskvě, silně působil na jejich představitele. Delegát Francie se vyjádřil, že je žádoucí, aby se rozvíjely obchodní styky mezi Východem a Západem, ale především na bási dvoustranných dohod. Aniž by, jak řekl, chtěl řešit otázku, zda bylo třeba takové konference, aby se jednalo o projektech výměny zboží (což snad by měla být spíše starost vlád) neváhal prohlásit, že »Francie se bude těšit ze všech konkrétních výsledků, kterých bude lze dosáhnout.«

Delegát Anglie se vyslovil, že jeho vláda nikterak nepopírá význam obchodů se zeměmi východní Evropy. Je přesvědčen, že obchodní styky »mohou přispět k odstranění psychologických překlad izolace a nedůvěry, které dělí tyto dvě civilisace.« Prohlásil, že Velká Británie je ochotna obchodovat se zeměmi východní Evropy a s Čínou, s mnohými z těchto zemí má obchodní dohody a nešetří prý úsilím obchodní styky udržet. Vyjádřil se, že přes určité výhrady, které má k průběhu konference v Moskvě, chce jeho vláda učinit, co je v její moci k usnadnění transakcí, které mohou dovolit užitečné obchodní styky mezi Východem a Západem. Vymlouval se však, že Anglie dnes nemůže dodávat materiál strategické povahy a že je omezena ve svých možnostech stavem své platební bilance, protože nemůže »svých slabých zdrojů cizích devis použít k favorisování výměny zboží s Východem na úkor svého obchodu se západními spojenci«. Tyto neobratné vytáčky doplnil pak několika podezřívavými frázemi o zvláštních cílech MHK v Moskvě.

Z hospodářsky málo vyvinutých zemí hovořili konkrétně o tomto problému pouze zástupci Egypta a Iránu. Delegát Egypta upozornil na to, jak je pro jeho zemi výhodné nedávné navázání obchodních styků s SSSR, které spolu s obchodními styky s librovou oblastí a některými zeměmi měkké měny dovolilo Egyptu opatřit si značnou část svých potřeb potravin a hotových výrobků z těchto zemí, místo z dolarové zony. Delegát Iránu upozornil na velikou důležitost resoluce 523 VI. valného shromáždění OSN, podle níž země hospodářsky málo vyvinuté mají právo svobodně užívat svých přírodních zdrojů, vlády všech členských států OSN mají usnadňovat dodávky strojů, nástrojů a dopravních prostředků a nemají se pokoušet vkládat do obchodních dohod podmínky rázu hospodářského či politického, které by porušovaly suverenní práva hospodářsky málo vyvinutých zemí. Iránská vláda »považuje tyto zásady za nezbytný základ každé upřímné spolupráce. Avšak, podle dosavadních zkušeností, mají země hospodářsky málo vyvinuté mnoho důvodů k obavám, že průmyslové země se pokusí znovudobýti privilegia, která měly dříve.« Proto delegát Iránu žádal (ovšem bez úspěchu), aby HSR přijala resoluci v tomto smyslu.

Zástupci zemí mírového tábora vyvrátili falešné útoky USA a Kanady a dokázali na faktech, že vina na úpadku mezinárodního obchodu a zejména

obchodních styků mezi Východem a Západem je na straně USA a jejich satelitů, provádějících diskriminační politiku v rámci t. zv. studené války a příprav agrese. S. Arkadjev zdůraznil důležitost obnovy normální výměny zboží a odstranění všech překážek obchodu zejména též s lidovou republikou Čínou. Uvedl, že tyto snahy jsou především v zájmu západních zemí, což se projevilo jasně v průběhu MHK v Moskvě, kde bylo jednomyslně všemi účastníky konstatováno, že obnovení obchodu s SSSR a lidově demokratickými republikami by podstatně zmenšilo nezaměstnanost v kapitalistických státech, zlepšilo životní úroveň a zvětšilo možnosti úplné hospodářské stability.

Problémy rozvoje hospodářsky málo vyvinutých zemí

Diskuse o těchto závažných problémech byla roztržena na šest částí. Zdánlivě proto, aby se problémy lépe a do hloubky prodiskutovaly, ve skutečnosti zřejmě proto, aby diskuse byla svedena na pole, příznivé americkým imperialistům a jimi ovládaným specializovaným agencím OSN (Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, FAO a pod.).

Činnost *Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj* byla kritisována velmi opatrně. Tak delegát Pakistanu jen mimochodem mezi chvalozpěvem na Banku si postěžoval na vysoké úroky, které Banka požaduje, delegáti Chile a Indie (jako hosté) poukazovali na to, že $\frac{2}{3}$ všech dosud Bankou poskytnutých půjček dostaly vlastně průmyslově vyvinuté země, kdežto hospodářsky málo vyvinuté země pouhou $\frac{1}{3}$, a vyslovili naději, že to bude v budoucnu lepší. Pouze delegát Iránu, který rovněž uvedl, že hospodářsky málo vyvinutým zemím se dostalo pouhé třetiny všech dosud poskytnutých půjček, kritisoval trochu ostřeji stanovisko Mezinárodní banky k projednávání žádostí Iránu o půjčku, uváděje, že Banka v důsledku znárodnění naftového průmyslu a sporu s anglo-iránskou naftovou společností zastavila jednání o půjčkách »až se situace dostatečně vyjasní«. Banka se vyjádřila, že nedá půjčku, dokud otázka nafty nebude urovnána. Avšak iránská vláda má za to, že tato otázka je rozhodnuta jednou provždy a stanovisko Banky je politováníhodné.

Delegát Iránu dále konstatoval, že Banka nesplnila úkol, který jí byl svěřen. Banka způsobila mezeru v oblasti veřejných investic, zejména co se týče realizací podniků málo rentabilních jako jsou komunikace, energetické centrály, hygienická služba, školství a obytné domy.

Jasně kritické stanovisko zaujaly delegace zemí mírového tábora, které na faktech dokázaly, že Banka půjčuje zemím agresivního Atlantického bloku, půjčuje na rozvoj výroby strategických surovin a zemím, které jsou poslušné USA. Banka se zpronevěřila úkolům, které jí byly svěřeny a stala se nástrojem zahraniční politiky USA.

V dalších bodech, týkajících se problému rozvoje hospodářsky málo vyvinutých zemí, jednalo se zejména o návrhu na zřízení zvláštní mezinárodní finanční instituce, která by podporovala rozvoj soukromých investic kapitálu v hospodářsky málo vyvinutých zemích. Dle předběžného projektu, vypracovaného Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj, má tato finanční instituce provádět investice jen tam, kde bude zajištěna rentabilita, tedy hlavně do takových podniků, kde bude zaručen vysoký zisk a tam, kde to bude vyhovovat USA, tedy do výroby strategických surovin. Návrh byl vrácen Bance k dalšímu zpracování a znamená nový pokus o rozšíření vlivu USA.

Na nátlak mnoha delegací z hospodářsky málo vyvinutých zemí bylo diskutováno o možnosti vytvoření zvláštního mezinárodního fondu, který by poskytoval dary a půjčky na nízký úrok pro veřejné, málo rentabilní investiční práce. Je typické, že delegáti Anglie, Francie, Švédska a Belgie měli spousty námitek proti takovému fondu, houževnatě jej prosazovali delegáti Pakistanu, Filipín, Kuby, Iránu, Chile a Indie. Nakonec byla odhlasována povšechná resoluce, odkazující návrh k dalšímu studiu expertům.

Z všeobecné diskuse chtěl bych zachytit několik zajímavých podrobností.

Je příznačné, že delegát USA byl velmi opatrný v diskusi, nechtěje zřejmě příliš dráždit hospodářsky málo vyvinuté země, které v otázkách, týkajících se jejich rozvoje, jevily velkou citlivost. Nevědnou úlohu kritiků a povýšených rádců převzaly ochotně delegace Belgie, V. Britannie a Švédska.

Zejména delegát Belgie poučoval protektorsky hospodářsky málo vyvinuté země, že mají spořit, že mají daněmi (prý tak jako na př. V. Britannie, Švédsko, Belgie a Francie) vyrovnávat velké rozdíly mezi bohatstvím a chudobou. To prý je mnohem lepší metoda k získání finančních prostředků než znárodnění, které i když by byla za ně poskytnuta náhrada, určitě musí odradit cizí kapitálové investory. Široce se rozhovořil o ztrátách, které Belgie utrpěla seriemi vyvlastnění a znárodnění a pokoušel se tvrdit, že znárodněním nebyli poškozeni průmysloví a finanční magnáti, nýbrž malí, trpěliví střádalové. Aby byla znovu získána důvěra drobných střádatelů k velkým investicím (!) do hospodářsky málo vyvinutých zemí, je nutno vytvořit, dle názoru belgického delegáta, příznivé klima, záležející především ve snadnosti transferu úroků a návratu kapitálu a v odstranění dvojího zdanění (doma a v zemi investice).

Delegát V. Britannie pronesl na adresu málo vyvinutých zemí povznese-nou kritiku bohatého lorda a zkušeného kolonizátora. Tyto země mají vědět co chtějí, s pomocí, která by jim byla poskytnuta, musí rozumně a hospodárně nakládat. Anglický delegát doporučuje zřízení mezinárodního orgánu, který by prováděl kontrolu, a považuje za samozřejmé, že země, které by poskytl pomoc, mají mít vliv na to, jak má být jejich peněz použito! Delegát Švédska pokrytecky nařikal nad špatným rozdělením bohatství v hospodářsky málo vyvinutých zemích a dovolil si nejzřetelněji ze všech delegátů na HSR formulovat jasně malthusiánské teorie, když ujišťoval, že »jednou z předních podmínek k zajištění vyšší životní úrovně obyvatel jest sestavení programu, určeného povzbuzovat k omezování porodnosti!«

Delegáti málo hospodářsky vyvinutých zemí (zejména Irán, Pakistan, Filipíny, Egypt, Chile) hovořili zejména o překážkách, které se staví v cestu jejich rozvoje, ukazovali na velké nevýhody, jimiž trpí jejich ekonomika, zaměřená v důsledku jednostranného vývoje na několik málo produktů. Mluvíli mnoho o nestálosti cen surovin a nevyrovnanosti mezi cenami hotových výrobků a cenami surovin, což hospodářsky málo vyvinutým zemím působí velké ztráty. Někteří (Irán, Chile) upozorňovali, že investice cizích společností ovládají jednoznačně ekonomiku jejich zemí a udržují jednostrannost jejího vývoje. Tak je tomu s ovocem ve Střední Americe, s mědí v Chile, s cinem v Bolívii, s naftou ve většině zemí Blízkého a Středního Východu. »Není divu za těchto okolností — pravil delegát Chile, který se zúčastnil zasedání jako host — že vlády takto postižených zemí začínají provádět opatření, která umožní obyvatelstvu podílet se aspoň zčásti na přírodních zdrojích své země. Výtěžky nejsou jen plodem cizího kapitálu a cizích technických vědomostí, ale usilovné práce domácích obyvatel. Cizí ka-

pitalisté dostali už dávno zpět své vklady původního kapitálu ve vysokých ziscích.»

Delegát Iránu několikrát hovořil o trpkých zkušenostech své země s vykořisťovatelskými praktikami Anglo-Iranian OC. Odmítaje důrazně útoky anglického delegáta prohlásil, že rozhodnutí iránské vlády znárodnit naftový průmysl je zcela v souladu se zásadami mezinárodního práva a resoluce 523 VI. valného shromáždění OSN. Vyděračské pokusy V. Británie znemožňováním dopravy nafty přinutit Irán k ústupkům nemohou změnit definitivní a spravedlivé rozhodnutí o znárodnění. Zdůraznil také, že všechny hospodářsky málo vyvinuté země, které si přejí rozvíjet svou ekonomiku, mohou potkat nesnáze stejného druhu jako dnes Irán.

Delegace zemí tábora míru objasňovaly, že hospodářská zaostalost těchto zemí je neblahým dědictvím koloniálního vykořisťování. Ukázaly dále, že ještě dnes pokračuje v nových formách toto vykořisťování hospodářsky málo vyvinutých zemí, poněvadž jejich přírodní bohatství je v cizích rukou. Výtěžky tohoto bohatství plynou ze země, aniž přinesly obyvatelstvu zlepšení jeho nízké životní úrovně. Delegace našeho mírového tábora ukázaly na faktech prudkého růstu hospodářství lidově demokratických zemí, které do nedávna mohly být počítány též mezi země hospodářsky málo vyvinuté, že lze najít cestu, která rychle zmobilisovat všechno přírodní bohatství k rozvoji národního průmyslu, především těžkého. Přesvědčivě dokázaly, jak velkou úlohu hraje v rozvoji lidově demokratických států hospodářská spolupráce a nezištná pomoc Sovětského svazu. Prohlásily, že země tábora míru jsou ochotny rozšiřovat své obchodní styky se zeměmi hospodářsky málo vyvinutými bez jakýchkoliv ponižujících závazků ze strany těchto států. Sovětskému svazu a ostatním zemím tábora míru je cizí jakákoli hospodářská a politická expanse, jsou ochotny vyměňovat zboží potřebné oběma stranám za podmínek naprosté rovnosti a oboustranné výhodnosti.

Tak na příklad delegát Sovětského svazu prohlásil, odvolává se znovu na MHK v Moskvě, že SSSR je ochoten dodat během nejbližších 3 let zemím dosud hospodářsky málo vyvinutým investice, kterých potřebují k svému rozvoji, až do výše 3 miliard rublů. Podobné konkrétní údaje uváděli též delegáti Polska a Československa.

Závěr

I když zatím fungující hlasovací americká mašina znemožnila odhlasování resolucí navrhovaných delegáty SSSR, Polska a Československa a odhlasovala velmi všeobecné a kompromisní návrhy, jsou přece průběh a výsledek XIV. zasedání Hospodářské a sociální rady, jsou-li posuzovány jako symptomy, velice příznačné.

Není náhodné, že k Zprávě o světové hospodářské situaci po čtrnáctidení diskusi nebyla ani odhlasována, ani podána žádná resoluce, což se nestalo u žádného jiného, třeba málo významného bodu programu!

XIV. zasedání *Hospodářské a sociální rady* názorně ukazuje obraz světa, rozděleného na dva tábory, na tábor imperialismu a války a tábor socialismu a míru. Na jedné straně zmatené, nejasné, lživé, útočné anebo též bojácné, vzájemně si odporující projevy představitelů kapitalistických států, na druhé straně pevné, jasné a pravdivé, k šťastné budoucnosti lidstva zaměřené projevy zástupců tábora míru.

Průběh zasedání jasně odhaluje situaci kapitalistického světa; tupé sobectví a primitivní velikášství USA; tlak obyvatelstva i v západoevropských

zemích, který nutil zástupce vlád těchto zemí projevovat aspoň slovy přání po rozvoji obchodních styků se zeměmi tábora míru; přes všechno úsilí a nátlak USA na povrch se deroucí silné rozpory mezi USA a ostatními členy útočného Atlantického paktu; velmi silné rozpory mezi USA a ostatními imperialisty na straně jedné a hospodářsky málo vyvinutými zeměmi na straně druhé; hluboká nespokojenost obyvatelstva těchto zemí, ovlivňovaná a prohlubovaná rozvojem národně-osvobozenického boje utlačovaných národů Asie a vítězným příkladem čínského lidu.

Myslím, že nejvýstižněji charakterizuje zostřenou situaci v kapitalistických státech a současně ukazuje východisko s. *Malenkov* ve svém referátu na XIX. sjezdu VKS(h), když mluví o hlubokých rozporech v táboře imperialistů a sovětské politice míru a bezpečnosti národů, která je politikou nejen mocného Sovětského svazu, lidové Číny a všech lidově demokratických zemí, ale všech poctivých lidí na celém světě:

»Čím více americký kapitalismus pod rouškou „pomoci“, poskytováním úvěru proniká do hospodářství Anglie, Francie a Itálie, uchvacuje suroviny a odbytiště anglických a francouzských kolonií, tím více se rozpory mezi USA a Anglií, mezi USA a Francií zostřují a budou se ještě více zostřovat. Anglie a po ní i Francie a jiné kapitalistické země se pokoušejí vymanit z područí USA, aby si zajistily samostatné postavení a vysoké zisky. Už nyní se rozvíjí úporný boj anglických kapitalistů proti moci USA v mezinárodním obchodě.

Už nyní střízlivější a pokrokovější politikové v evropských a jiných kapitalistických zemích, nezaslepení protisovětskou nenávistí, jasně vidí, do jaké propasti je vlekou zběsilí američtí dobrodruzi, a začínají vystupovat proti válce. A lze předpokládat, že v zemích, předurčených k úloze poslušných amerických diktátorů, se najdou skutečně mírumilovné demokratické síly, které budou provádět svou samostatnou mírovou politiku a najdou východisko ze slepé uličky, do níž je zahnali američtí diktátoři. Dají-li se touto novou cestou, setkají se evropské a jiné země s plným pochopením všech mírumilovných zemí.«

Olovo a zinek

Milena Pokorná

Druhá největší spotřebitelská země, Velká Británie, zavedla clo na olovo a zinek po rozhodnutí o vybudování preferenčního celního systému v rámci britského imperia na konferenci v Ottavě roku 1932. Clo postihovalo každý dovoz, který nepřícházel ze zemí britského společenství národů.

Do této kapitoly patří svým způsobem i premie zavedené pro domácí produkci zinku v Německu.

Důsledky ze všech takových opatření plynoucí se výrazně projevovaly u kartelů, jichž pro olovo a zinek bylo v době mezi oběma válkami několik.

Byly vytvářeny jednak k výměně informací, zvláště statistik (dohoda velkých producentů olova Austrálie, Kanady, Mexika, Belgie a Německa z r. 1928), jednak pro kontrolu trhu (licenční dohoda na výrobu technicky čistého zinku podle způsobu zavedeného v roce 1935, americkou firmou New Jersey Zinc Company v New York City; přímo nebo nepřímo ovlivňovala výrobní, prodejní a vývozní politiku v zinku) anebo i určité zájmové spojení (regionální dohoda mezi československými, německými a polskými producenty zinku o vývozu z r. 1931 a další z r. 1936). Pokud jde o kontrolu cen a přizpůsobení nabídky současné poptávce, měly kartely pro olovo a zinek velmi obtížný úkol, protože polymetalické rudy těchto kovů přirozeně nedovolovaly libovolné zásahy (na př. nebylo možno snížit produkci olova, když se vyplácela produkce stříbra atp.). Kromě toho nikdy se nemohlo uskutečnit soustředění celé roztroušené produkce a postup outsiderů mimo kartel musel nutně snižovat účinnost jeho opatření.

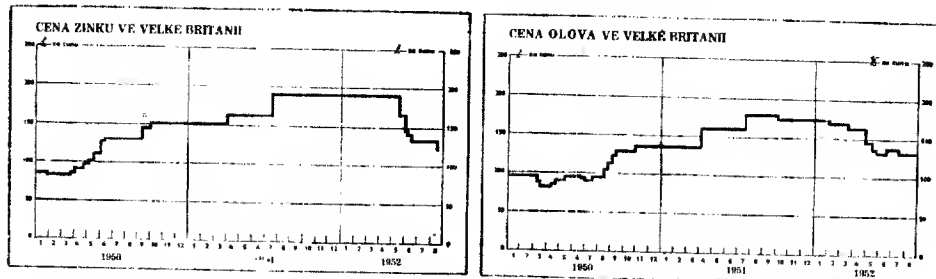
V plnění svého poslání se nejúčinněji prosadil mezinárodní kartel pro zinek, ustavený v červenci 1931 mezi těmito zeměmi: Anglií, Australií, Belgií, Československem, Francií, Holandskem, Itálií, Kanadou, Mexikem, Německem, Norskem, Polskem, Španělskem a Rhodesií. Mimo stály Spojené státy, Sovětský svaz, Švédsko, Jugoslavie a Japonsko. Světové zásoby činily tehdy 350.000 tun a ani silně klesající cenový trend nepomáhal uvést produkci do hranic, které by se více blížily skutečné spotřebě. Kartel provedl velmi podstatné redukce ve výrobě (45—50%) a nahromaděné zásoby se během doby podařilo do značné míry likvidovat.

V olovu byla situace podobná (produkce převyšovala poptávku v letech 1925—29 o 3,8%, 1930—31 o 8,7%, v roce 1932 o 9,2% a v roce 1933 o 10,8%), ale redukce, sjednaná v rámci kartelu ustaveného v r. 1931 nejprve na 15% a později na 20%, nestačila na pokračující spotřební krizi a v r. 1933 bylo na skladě 515.000 tun olova. Předložené porady o novou mezinárodní dohodu nedospěly vzhledem k zavedení cel ve Vel. Británii ke konkrétnímu výsledku a další spolupráce se omezovala jen na výměnu statistických informací. Kartel (Lead Producers' Association) byl ustaven teprve na podzim 1938. Členy byly: Austrálie, Burma, Jugoslavie, Kanada, Mexiko a Jižní Amerika (Argentina, Peru). Producenti USA figurovali v něm prostřednictvím kapitálu investovaného v produkci, jež na kartelu byla zastoupena přímo. Tento kartel hned na počátku své existence snížil výrobní kvoty členských zemí o 10%.

Úsilí o snížení produkce, které se opětovně projevuje v těchto stručných poznámkách na okraj historie kartelů z let dvacátých a třicátých je velmi charakteristické pro kapitalistický způsob hospodaření. Zatím co socialistická šestina světa neustále zvyšovala svou produkci, takže od roku 1929 (t. j. 100) dosáhla do roku 1938 skoro pětinasobku (t. j. 477), zatím co pro Sovětský svaz byla tato léta naopak lety jeho růstu a rozkvětu, lety jeho dalšího hospodářského a kulturního vzestupu, lety dalšího stoupání jeho politické a vojenské moci, celý ostatní svět byl ve svém rozvoji naprosto ochromen vlekou všeobecnou krizí, která nakonec vyústila ve zbrojní inflační konjunkturu. Ani ta však nemohla se vyrovnat s novou hospodářskou krizí, kdy impérialistická válka Japonska proti Číně desorganizovala již nesmírný čínský trh a prakticky jej uzavřela pro zboží nejaponského původu a kdy Itálie a Německo převedly již své národní hospodářství na koleje válečné ekonomiky, a tak při indexu 100 pro stav r. 1929 dosahovala v roce 1938 průmyslová výroba USA 72, Anglie 112, Francie 70.¹⁰⁾

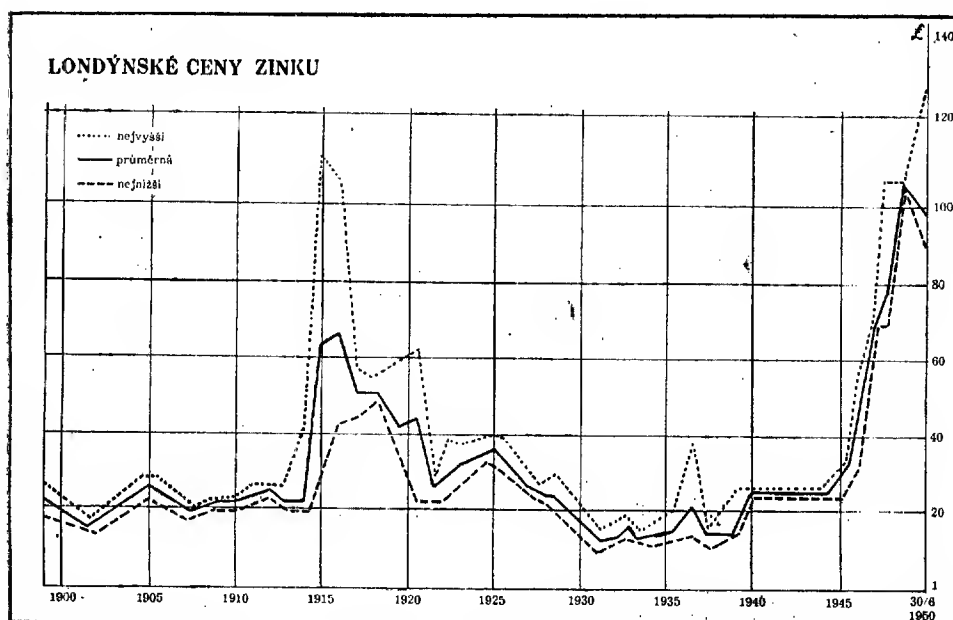
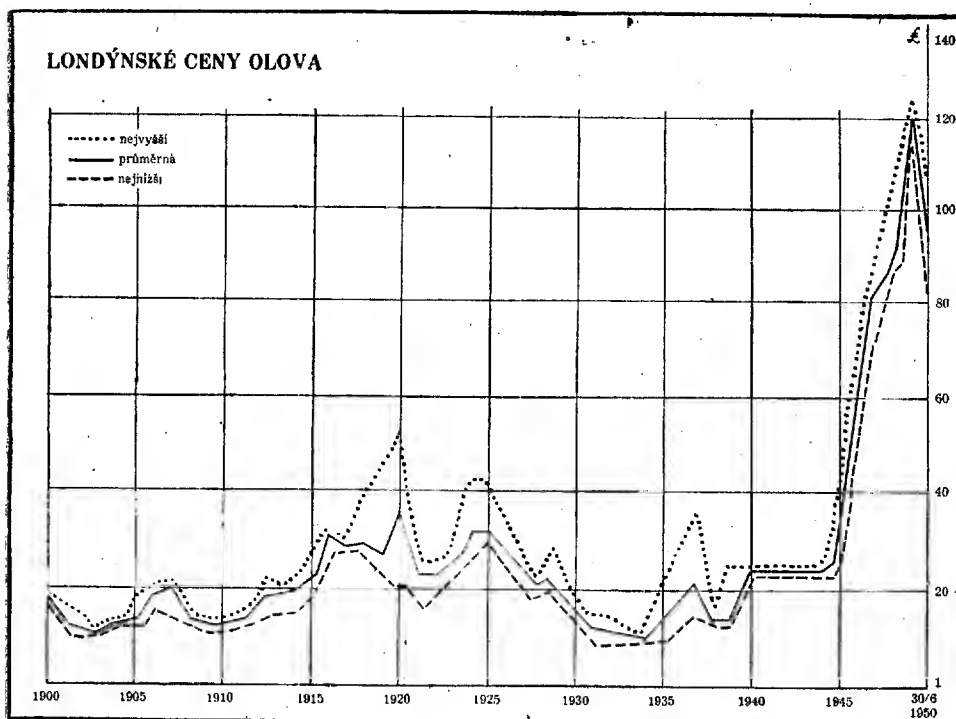
Za této situace došlo k válce, která rozvoj mírového budování úplně zastavila. Po jejím skončení dostavily se ve světovém hospodářství normální úkazy poválečných let, kdy pravidelně ti, kdož válkou neutrpěli, získávají na úkor válkou postižených. Podobně tomu bylo i v těžbě olova a zinku, kde na jedné straně byla ochromena (v Burmě těžkým poškozením dolu v Namtu, v Harzu pro nedostatek uhlí atp.), na druhé straně však, tam, kde produkce zůstala válkou nedotčena, podnícena zvyšujícími se cenami.

Poválečný vzestupný cenový trend se udržel až do roku 1948, kdy dosáhl kulminačního bodu (v olovu nejvyšší ceny od roku 1880, t. j. 21.50 v New Yorku proti nejnižší ceně v roce 1932 2.65; u zinku byla nejvyšší dosažená cena v New Yorku v roce 1948 18.15¹¹⁾). Vývoj cen v poslední době a za minulých padesát let, t. j. až do vypuknutí ko-rejského konfliktu, názorně ukazují uvedené grafy:

¹⁰⁾ Viz Stalinův projev 10. 3. 1939 na XVIII. sjezdu VKS(b).

¹¹⁾ Metal Statistics 1951.

Po přechodném poklesu v roce 1949, který je na grafech ještě zachycen, začal trend cen znovu stoupat v důsledku korejské války a skupováním strategických surovin do zásoby. Srovnání dává tento obrázek:¹²⁾

	Před vypuknutím korej. konfliktu kvotace N. York	Nejvyšší ceny od 25. 6. 1950: oficiální	sedé	Ceny koncem března 1952 kvotace N. York	sedé v záp. zemích
Olovo:	15,00	27,50	49,00	19,50	21,25/22,00
	100%	183%	327%	130%	142%/147%
Zinek:	11,50	22,00	34,10	19,00	18,50/20,00
	100%	191%	297%	165%	161%/174%

Současný t. zv. *buyer's market* (t. j. převaha nabídky na trhu) v západních zemích je provázen všeobecnou klesající cenovou křivkou.

Uvedené cenové výkyvy nejsou však výsledkem poměru mezi volnou nabídkou a poptávkou, nýbrž především se v nich odráží vládní kontrola cen v USA a Velké Británii, po jejímž zavedení získal stát hlavní vliv na rozsah těžby, rozhodování o vývozu co do množství i co do místa určení a na manipulaci se strategickými zásobami. Po vyhlášení cenového stopu ve Spojených státech byla v době od 26. ledna do 19. února 1951¹³⁾ uzavřena bursa pro kovy, ježto shledala, že není možno obchodovat při zmatku, který na trzích vznikl po nařízení o zamrznutí cen. Když se situace poněkud uklidnila, byl opět zahájen termínový obchod s mědi, cinem, olovem a zinkem.

Největší narušení normálního trhu způsobovalo ale hromadné skupování barevných kovů pro strategické zásoby ve Spojených státech, které vneslo na kapitalistické trhy prudký boj o suroviny. K získání kontroly nad hotovými zásobami a distribucí nedostávajících se surovin v zemích NATO, byla pod vedením tříčlenného direktoria zástupců USA, Velké Británie a Francie ustavena t. zv. *Mezinárodní surovinová konference* (IMC — International Materials Conference). Bylo vytvořeno několik výborů podle skupin surovin a první z nich, pro měď, zinek o olovo, sešel se 26. února 1951. Zinku bylo vzhledem k jeho důležitosti pro zbrojní průmysl věnováno mnoho pozornosti a počínaje posledním čtvrtletím 1951, byl pro něj zaveden alokační systém. Olovu, u něhož byl svého času počítován skoro stejně veliký nedostatek jako u zinku, není nadále přičítán strategický význam a nebylo proto pojmato do soustavné kontroly, i když jeho postavení na trhu bylo pečlivě sledováno. Určitě napětí mezi poptávkou a nabídkou je zřejmě způsobováno všeobecnou tendencí nahrazovat kovy vysloveně strategické podle možnosti jinými surovinami a olovo je jednou z těchto vyhledávaných náhradních surovin. Vedle mezinárodní kontroly distribuce byl zaveden ještě v mnoha zemích přidělový systém na vnitřním trhu tak, aby zbrojní průmysl měl svůj podíl skutečně stoprocentně zajištěn.

Ačkoliv do působnosti IMC nebylo zahrnuto vytvoření jednotné ceny kovů, mezinárodní i interní přidělový systém se svým účinkem na ceny jistě rovnal programu kartelových organizací, které kontrolovaly výrobní a exportní kvoty produkčních zemí ve snaze po zajištění co možná stabilních cen.

V posledních měsících jsme však svědky toho, jak vysoká cenová hladina doznává jistého poklesu na trhu olova i zinku. Příčin je více: nadsazené požadavky a v důsledku toho nevyčerpané alokace, nedostatek devisových prostředků spotřebních zemí, skončení nákupů pro strategické zásoby, uvolnění šrotu (u olova) zadržovaného ve velkém v očekávání vyšších cen a konečně i ochabnutí odbytu ve spotřebním zboží. Co se týče zinku, alokace termínované do konce června 1952 byly poslední¹⁴⁾. Dobrá situace na trhu vyvolala již hlasy pro znovuzahájení činnosti londýnské bursy, která se nyní omezuje pouze na cín. Zdá se, že není zásadních námitek proti obnově obchodování všech barevných kovů na burse, ale mnoho bude patrně záležet na britských dolarových rezervách a na zárukách, které by mohly být dány proti nežádoucím dolarovým ztrátám. Relaxace na trhu olova i zinku má svou odezvu i v restrikcích průmyslové spotřeby a dosavadní omezení se částečně nebo úplně ruší.

Zahraniční obchod v obou kovech je ovšem i dále omezován nejhrůznějšími diskriminačními opatřeními. Není však vyloučeno, že není daleko doba, kdy země, jimž bude dovoleno si těchto kovů opatřit podle libosti, nebudou mít dostatek finančních prostředků pro nákupy úměrné požadavkům spotřeby. Při současné diskriminaci vývozu do SSSR a zemí lidové demokratických nebude pak najednou náležitěho odbytiště pro suroviny, o něž ještě včera byla nouze. Bylo by tak jen o důkaz více, kam vede nerovnováha uměle zasazená do hospodářského života národů. Diskriminace jakéhokoli druhu je nakonec dvojsečnou zbraní.

¹²⁾ The Metal Bulletin 23. 5. 1952.

¹³⁾ Zahraniční obchod 1951, str. 100 a 132.

¹⁴⁾ New York Herald Tribune, 30. 5. 1952.

Vysoké ceny olova i zinku v posledních dvou letech podnítily hledání nových zdrojů těchto kovů.¹⁵⁾ Bude to nějaký čas ještě trvat, než se očekávaná kvanta dostanou na trh a doufejme, že to už bude normální rozvoj požadavků světové spotřeby mírového budování, který bude absorbovat tyto zvýšené dodávky.

¹⁵⁾ Připravuje se na příklad využití ložisek olova v Mestersvíg ve východním Grónsku, jež se odhadují na více než 400.000 t (Financial Times 31. 12. 1951).

SSSR a země lidové demokracie

SSSR

Ve zprávě o činnosti ÚV VKS(b), přednesené na XIX. sjezdu strany, uvedl s. Malenkov, že za období od posledního sjezdu, zejména v poválečných letech, se značně rozšířila a upevnila výrobně technická základna sovětského průmyslu jak výstavbou nových, tak rekonstrukcí již existujících podniků. Jen za léta 1946-1951 bylo z celkových investic do národního hospodářství ve výši asi 500 miliard rublů vloženo do průmyslu více než 320 miliard rublů. Za tuto dobu bylo v SSSR obnoveno, vybudováno a uvedeno do provozu na 7 000 velkých státních průmyslových podniků. Základní výrobní fondy průmyslu vzrostly do roku 1952 ve srovnání s rokem 1949 o 77%. Uplynulé období se vyznačuje také dalším technickým pokrokem průmyslu. Na rozdíl od kapitalistických zemí, kde dochází k periodickým přerušením ve vývoji techniky, jež jsou doprovázena ničením výrobních sil společnosti v důsledku hospodářských krisí, v SSSR, kde takových krisí není, se výroba neustále zdokonaluje na základě nejvyšší techniky, na základě vymožeností pokrokové sovětské vědy. V poválečných letech byla všechna průmyslová odvětví vybavována novými stroji a mechanismy, byly zaváděny dokonalejší technologické procesy a uskutečňována racionálnější organizace výroby. Park obráběcích strojů se za toto období zvětšil 2,2krát tím, že byl doplněn novými, výkonnějšími obráběcími stroji. Sovětský strojírenský průmysl vyrobil jen za poslední tři roky na 1 600 nových typů strojů a mechanismů. V boji za další technický pokrok připadá velká úloha sovětské vědě, která svými objevy pomáhá sovětskému lidu plněji odhalovat a lépe využívat přírodní bohatství a přírodní síly. V poválečném období vyřešili sovětské vědy úspěšně mnoho vědeckých problémů velkého národohospodářského významu.

Důležitým výsledkem v rozvoji sovětského průmyslu, uvedl dále s. Malenkov, je to, že se za uplynulé období rychle

rozvíjí průmysl ve východních oblastech SSSR, čímž se značně změnilo rozmištnění průmyslu. Ve východních oblastech — v Povolží, na Uralu, na Sibiři, na Dálném Východě, v Kazašské SSR, a ve středoasijských svazových republikách byla vytvořena mohutná průmyslová základna země. Celkový objem průmyslové výroby v těchto oblastech vzrostl do roku 1952 ve srovnání s rokem 1940 trojnásobně. V roce 1951 byla ve východních oblastech vyrobena asi třetina celkové průmyslové výroby SSSR, více než polovina celkového množství oceli a válcovaného materiálu, téměř polovina celkového množství uhlí a nafty a přes 40% elektrické energie.

Návrh směrnic XIX. sjezdu k pátému pětiletému plánu stanoví mohutný rozvoj elektrifikace zemědělství. V Arménii jsou již nyní zelektrifikovány tři čtvrtiny celkového počtu kolchozů. Za léta poslední pětiletky byly některé okresy úplně elektrifikovány. Koncem roku 1955 má být uvedeno do provozu 25 velkých vesnických elektráren, z nichž se již 10 staví. Nové elektrárny umožní rozsáhlou elektrifikaci orby a mnohých jiných zemědělských prací. Do konce pětiletky nebude v Arménii ani jedna neelektrifikovaná vesnice, ani jeden kolchoz, kde by se nepoužívalo elektrické energie.

Budovatelé Kachovské elektrárny na řece Dněpru oslavili 21. září 1952 druhé výročí usnesení Rady ministrů SSSR o budování této velké stavby komunismu. Kachovské vodní dílo bude tvořit přehrada, elektrárna, vodní nádrž o kapacitě 14 miliard krychlových metrů vody a plavební komora. Budují se také čerpací stanice a zavlažovací kanál Kachovka-Askania Nova. Do soustavy kachovského vodního díla patří i jihoukrajinský a severokrymský kanál o délce 550 kilometrů. Stavba kachovské vodní elektrárny a obou kanálů má dalekosáhlý význam pro zemědělství a průmysl jižní Ukrajiny, která trpí suchem. Na nově zavlažovaných polích se bude sklízet bohatá a stálá úroda pšenice, rozšíří se

plocha bavlníkových polí a zvýší se chov hovězího dobytka, jemnovlnných ovcí, drůbeže a j.

V Bucharské oblasti jsou v plném proudu výzkumné a projekční práce na stavbě zavlažovacích soustav v údolí řeky Zeravšan. Velký národohospodářský význam mají opatření na vysoušení, odsolení a zlepšení zásobování Zeravšan-ského údolí vodou, což bude provedeno do pěti let.

O rozvoji potravinářského průmyslu v SSSR svědčí skutečnost, že v různých městech bylo letos postaveno více než 100 nových mléčných a masných závodů. Do konce roku budou postaveny další stovky takových závodů. V době od ledna do srpna 1952 dostalo sovětské obyvatelstvo ve srovnání se stejným obdobím minulého roku o 15% masa více, sýru o 17% a mléčných výrobků o 10%. Také výroba másla a mléčných konzerv se zvýšila. Návrh směrnic XIX. sjezdu k pátému pětiletému plánu určuje další růst výroby potravin, a to masa o 92% a živočišných tuků o 72%. Koncem pětiletky se má výrobní kapacita masných kombinátů zvýšit o 40%, kapacita závodů na výrobu živočišných tuků o 35%, sýráren dvojnásobně a závodů na konzervování mléka 2,6krát.

Čína

U příležitosti třetího výročí Čínské lidové republiky uveřejnila agentura Sinhua přehled, v němž se uvádí, že obnova čínského hospodářství byla skončena a že byly položeny základy k tomu, aby Čína ze zaostalé agrární země se změnila v pokročilou průmyslovou zemi. Čína produkuje nyní dosti obilí pro výživu obyvatelstva a ještě má přebytek pro vývoz. Bavlnářský průmysl, který dříve do velké míry závisel na dovozu surové bavlny, je nyní výhradně zásobován bavlnou domácího původu. Zemědělská i průmyslová produkce nejen dosáhly, nýbrž i překročily předválečnou úroveň. Čínský zahraniční obchod je převážně orientován na Sovětský svaz a země lidové demokracie. Podíl SSSR a lidových demokracií na zahraničním obchodě Čínské lidové republiky činí asi 70% celkového rozsahu. Stát vlastní na 70 až 80% těžkého průmyslu, asi 40% lehkého průmyslu a na 60% železničních tratí a lodních společností. Pozemková reforma kromě oblastí, obývaných národnostními menšinami, skončí letos v zimě nebo na jaře příštího roku. Státní bankovní systém kon-

troluje více než 90% všech úvěrových operací a vkladů. Státní obchodní společnosti ovládají převážnou část dovozu a vývozu a mezi 40 až 100% obchod s důležitým zbožím domácího trhu jako je obilí, uhlí a bavlněné výrobky. V přehledu se uvádí, že neustále se zvyšuje produktivita práce, která se v uhelných dolech téměř zdvojnásobila.

V druhém čtvrtletí 1952 překročila výroba oceli a strojů podle zprávy ministerstva těžkého průmyslu plán. Z 23 hlavních položek ve stavbě strojů, výrobě železa a oceli a jiných položek těžkého průmyslu byl plán překročen u 17 položek. Plán výroby výbušných motorů byl splněn na 147,5%, ocelových ingotů na 114%, válené oceli na 110% a odlitky surového železa na 99%. V severovýchodní Číně byl v I. pololetí 1952 splněn plán průmyslové výroby na 104,8 procenta. Proti stejné době roku 1951 stoupla výroba o 57,6%. V základní průmyslové výrobě byl plán překročen o 5,9%, to je o 61,3% více než v minulém roce. Ve spotřebním zboží byl plán překročen o 3,3%, to je o 51,6% více než v minulém roce. Zaměstnanost koncem června 1952 stoupla o 279 000 osob proti konci roku 1951. Produktivita práce se zvýšila o 20,9%. Mzdy se zvýšily o 25%, ceny poklesly u 2 300 druhů zboží. Prodej bavlněných látek se zvýšil o 62,8%, rýže o 242,8%, mouky o 273,9%, cukru o 44,4%, vepřového masa o 398,2% a vaječ o 210,4% proti minulému roku.

Čínský vývoz vzrůstá a v hlavních položkách předstihl předválečnou úroveň, jak ukazuje toto srovnání (v tisících tun):

	1937	1951
uhlí	5 721	7 430
sojové boby	1 977	2 480
podzemnice olej.	162	250
tungrový olej	—	100
čaj	41	100
železná ruda	24	70
snr. hedvábí	5,7	11
antimon	—	20
sůl	—	100

S Mongolskou lidovou republikou byla podepsána desetiletá dohoda o hospodářské a kulturní spolupráci. Uzavřená dohoda je důkazem, že přátelství a spolupráce obou zemí vstupuje do nové etapy.

Dne 2. října 1952 byl v Pekinu zahájen Kongres obránců míru asijských a tichomořských zemí za účasti delegátů z 37 zemí, zástupců mezinárodních organizací a pozvaných hostů. V projevech delegátů bylo zdůrazněno, že musí být

zastaveno krveprolití v Koreji, ve Vietnamu a v Malajsku. Delegáti žádali, aby byly odstraněny všechny překážky, jež zabraňují rozvoji hospodářských a kulturních styků. Národy asijské a tichomořské oblasti trpí válečnou propagandou a doktrinou rasové nenávisti, rozšiřovanou imperialisty. Příprava nové války a překotné zbrojení, prováděné agresivními státy, vedou k omezování obchodních styků mezi zeměmi. Spojené státy se snaží prosadit blokádu proti zemím, které se nechtěly podříditi jejich diktátu. Nejen delegáti asijských národů, ale také delegáti národů Latinské Ameriky mluvili o nutnosti boje proti imperialistickému vměšování se do jejich vnitřních záležitostí, boje za mír a proti agresivním smlouvám.

Polsko

Šestiletý plán určuje polskému uhelnému průmyslu úkol, aby do konce roku 1955 vytěžil 100 mil. tun uhlí ročně. Splnění tohoto úkolu má mimo jiné zajistit výstavba 11 nových dolů, z nichž 7 má těžit již pro plán posledních 3 roků šestiletky. V roce 1955 mají nové doly vytěžiti 6 mil. tun uhlí. Prvním nově vybudovaným dolem v Polsku, který letos zahájil těžbu, je důl »Wesola II«. Při jeho stavbě bylo ve velké míře použito nejnovější sovětské techniky. Dokončuje se zařizování dolu »Ziemowit«. V roce 1953 bude zahájen provoz na nových dolech »Kościszko«, »Nowy Wierek« a na prvním polském povrchovém dole »Lagisza«.

Počátkem září byla v městě Dychowě uvedena do provozu nová mohutná vodní elektrárna, jejíž výstavba a úspěšné dokončení je novým vítězstvím polských pracujících, dosažených za pomoci Sovětského svazu. Mohutné generátory dychowské elektrárny byly vyrobeny v Sovětském svazu. Nová elektrárna byla pojmenována po velkém polském revolucionáři Ludvíkovi Waryňském, jehož jméno je symbolem bratrské jednoty polského a ruského dělnictva ve společném boji za sociální osvobození.

V městě Brzeg Dolny úspěšně pokračuje stavba velkého chemického kombinátu »Rokita«. Jedna část kombinátu byla již dána do provozu. V příštím roce zvýší závod svou výrobu o 70% a zahájí produkci dalších 13 nových druhů pro farmaceutický průmysl a pro zemědělství.

Ve Wierzbici zahájila koncem září provoz cementárna, která patří mezi největší a nejmodernější v Evropě.

Technický odbor Polské akademie věd projednával plán na splavnění Visly, Odry a Bugu, na využití jejich velké energie pro výrobu elektřiny a jejich vody pro zavlažování. Na základě sovětských zkušeností bude Visla usplavněna v délce 1.000 km pro loď o nákladu až 1.000 tun. Vodní elektrárny o kapacitě 1 mil. kW dají národnímu hospodářství 5 až 6 miliard kWh. Vodou z Visly bude zavlaženo 100 000 až 150 000 ha. Řeka Bug se stane splavnou v délce 320 km. Vodní elektrárny, postavené na Bugu, dají polskému národnímu hospodářství na 400 mil. kWh elektřiny za rok. Předběžné práce na Bugu budou zahájeny ještě před skončením šestiletého plánu. Ve varšavském předměstí Żerań se bude velký říční přístav, z něhož povede hluboký kanál, spojující krátkou cestou Vislu s Bugem. Visla s horním tokem Odry bude spojena stavbou Slezského kanálu. Uskutečněním plánu bude vybudována síť moderních vodních cest, jejichž hlavní tepna, dlouhá téměř 1 670 km, protne nejbohatší a nejrušnější oblasti země.

K obchodní dohodě s Norskem, která platí do 31. března 1951, byly sjednány dodatky, podle nichž vývoz polského cukru se zvýší o 2 000 tun na 8 000 tun. Dále byla pozměněna klauzule o částečném placení v librách za dodávky polského uhlí.

Maďarsko

Na základě jednání mezi vládou Sovětského svazu a vládou Maďarské lidové republiky byla dne 30. září 1952 podepsána v Budapešti dohoda, podle níž Sovětský svaz odstoupí Maďarské lidové republice 69 sovětských podniků v Maďarsku. Tyto podniky byly dříve německým vlastnictvím a jako takové byly na základě usnesení postupimské konference odevzdány do vlastnictví Sovětského svazu. Dohoda stanoví, že sovětsko-maďarské akciové společnosti budou pokračovat ve své práci.

Dne 25. září 1952 uveřejnila Rada ministrů Maďarské lidové republiky výzvu k pracujícím země, aby upisovali třetí půjčku míru v částce 1 300 mil. forintů. Půjčka byla vypsána dne 1. října ve formě obligací slosovatelných do 15 let. Dne 3. října bylo upisování půjčky skončeno. Půjčku upsalo na 3 154 000 občanů, kteří překročili původně stanovenou částku o 450 mil. forintů, to je o 35 procent.

Rada ministrů a ÚV Maďarské strany pracujících vydaly usnesení »O rozvoji živočišné výroby a pěstování krmivových kultur v letech 1952/54«. V usnesení bylo uvedeno, že proti roku 1948 vzrostl stav hovězího dobytka o 22%, vepřů o 94%, koní o 27% a ovcí o 151%. V letech 1952/54 je třeba zvýšit jak stav dobytka, tak i užítkovost živočišné výroby. Stav skotu se má do konce roku 1954 zvýšit ve srovnání s březnem 1952 o 11%. V zemědělských výrobních družstvech se zvýší stav dobytka za uvedenou dobu o 353%, počet drůbeže vzroste 14krát. Ve státních statcích se zvýší stav dobytka o 173%. Zvýšením přírůstu chovu a lepším krmením skotu dostane země v roce 1954 o 50% více vepřového masa a o 45% více hovězího masa než v roce 1952. Nezbytnou podmínkou pro rozvoj živočišné výroby je zavedení pokrokových method v živočišné výroby, které se osvědčily v Sovětském svazu.

Těžba uhlí se podle pětiletého plánu zvýší na 27,5 mil. tun proti 9 mil. tun z roku 1938. Maďarští horníci zvyšují neustále těžbu uhlí a svých vynikajících úspěchů dosáhli vzrůstající mechanisací pomocí sovětských a maďarských strojů. S rostoucí mechanisací se zvyšuje také výkon a produktivita práce. Maďarská lidová republika věnuje horníkům všestrannou péči.

S Rumunskem byla podepsána dodatková dohoda, zvyšující podstatně výměnu zboží mezi oběma lidově demokratickými zeměmi.

S Rakouskem byla sjednána obchodní dohoda na rok 1952/53. Po skončení obchodního jednání byly zahájeny parady o úpravě paroplavby na Dunaji.

Rumunsko

Velké národní shromáždění schválilo dne 24. září návrh nové ústavy. Před projednáváním ve Velkém národním shromáždění probíhala lidová diskuse, které se zúčastnilo 568 000 osob.

Rumunský těžký průmysl se vyvíjí rychlým tempem a jeho podíl na národním hospodářství dosáhl již 60%. V rámci těžkého průmyslu hraje zvláště významnou úlohu sektor strojírenského průmyslu, který již vyrobil četná zařízení a stroje, které spolu se sovětskými stroji a stroji z jiných zemí zrychlují práci a přispívají k vzrůstu výroby a produktivity práce. Mezi stroje, po prvé vyrobené v Rumunsku, patří traktor o 120 k. s., pojízdné jeřáby, motory o

1 000 kW, důlní stroje, Diesellovy lokomotivy, automatické spínače pro vysoké napětí 35 000 volt, korečková rypadla a jiné stroje.

Ke dni 15. srpna 1952 bylo v Rumunsku 1 500 zemědělských družstev. V některých oblastech jsou zemědělská družstva již ve většině obcí a v mnohých obcích jsou všichni pracující rolníci členy družstev.

Dne 11. září provedla vláda snížení cen zeleniny a ovoce o 7—15%. Snížení cen zeleniny a ovoce výsledkem úspěšné měnové reformy a úspěšného plnění státního rozpočtu plánu hospodářského rozvoje.

Bulharsko

V hospodářském rozvoji Bulharska má rozhodující úlohu sovětská pomoc. Jak uvedl list »Rabotničesko delo«, obdrželo Bulharsko v letech 1945/47 ze Sovětského svazu 33 000 tun textilních surovin, dále 36 100 tun kaučuku, 329 000 tun naftových produktů, 217 000 tun černých a barevných kovů, 34 000 tun chemikálií atd. V dalších letech se výměna zboží mezi Bulharskem a Sovětským svazem, zvláště dovoz surovin ze SSSR, soustavně zvyšovala. Výměna zboží mezi oběma zeměmi se podle obchodní smlouvy na rok 1949 zvýšila ve srovnání s rokem 1948 o 20% a v období 1947/50 se zvýšila téměř dvakrát. Bez pomoci SSSR, bez sovětských dodávek nejmodernějších strojů a zařízení by nemohla být uskutečněna velkolepá elektrifikace Bulharska, rozvoj dopravy a vybudování nových bulharských závodů, byla by nemyslitelná veškerá socialistická obnova bulharského průmyslu. Bulharsko obdrželo a dostává ze Sovětského svazu stroje a zařízení pro velké stavby bulharského průmyslu, jako hutního závodu »V. I. Lenina«, chemického kombinátu »Stalin«, dále závodu na výrobu pektinu, elektroprůmyslových závodů a jiných. Za pomoci Sovětského svazu rychle postupuje elektrifikace země. Bulharský průmysl, opíraje se o bratrskou a nezištnou pomoc velkého Sovětského svazu, se rozvíjí takovým tempem, jakého nemůže být dosaženo za podmínek kapitalismu.

V severním Bulharsku na středním toku řeky Rosica se staví obrovská přehrada, za níž se vytvoří jezero v délce 18 km a o ploše 800 čtv. km. Kapacita vodní nádrže je 220 mil. krychl. metrů vody. U přehrady se stavějí dvě elektrárny, které budou dodávat 20 mil. kWh elektrické energie ročně a umožní elek-

trifikaci četných zemědělských družstev. Kromě toho vody z přehrady zavlaží nížinu východně od řeky Jantra v rozloze 350 000 ha. Stavba přehrady a zavlažovacího systému bude skončena v roce 1953.

Zemědělská družstva a strojné traktorové stanice mají více než 12 tisíc traktorů a 1000 kombajnů. Letos bylo 90% obilních lánů v Dobrudži, hlavní obilní komoře země, sklizeno stroji. Obilní otázka v Bulharsku je nyní úplně vyřešena. V roce 1951 byly na příklad dvě třetiny všeho produkovaného obilí kryty dodávkami státních statků a zemědělských družstev.

Rada ministrů Bulharské lidové republiky přijala dne 6. října 1952 usnesení o vypsání půjčky pro rozvoj národního hospodářství země. Půjčka činí 400 milionů leva a je splatná po 20 letech.

Albánie

Za lidově demokratického zřízení dosáhli albánští horníci značných úspěchů v důlní těžbě a v postupné mechanizaci dolů. Loni se zvýšila těžba albánských dolů ve srovnání s předválečným obdobím sedmkrát. Letos vzroste mechanizace v albánských dolech ve srovnání s rokem 1951 na 211%. Koncem pětiletého plánu v roce 1955 budou všechny doly v Albánii mechanisovány.

V rámci pětiletého plánu byl postaven zavlažovací průplav Peqin—Kavaia, dlouhý 43 km. Vody průplavu zavodní na 700 ha úrodné půdy, na níž bude pěstována bavlna.

Německá demokratická republika

Oslav třetího výročí Německé demokratické republiky se zúčastnil předseda presidia Nejvyššího sovětu SSSR N. M. Švernik, který na slavnostní schůzi v berlínské státní opeře prohlásil: »Za dobu své existence zaujala Německá demokratická republika významné místo ve velikém táboru míru a demokracie, vedeném Sovětským svazem. Díky mírové cestě rozvoje Německé demokratické republiky, demokratickým formám a nezištné pomoci Sovětského svazu dosáhla republika velkých úspěchů v rozvoji hospodářství a kultury a v budování svobodného a šťastného života německého lidu. Obrovské přednosti demokratického zřízení, pracovní tvůrčí iniciativa a aktivita dělnické třídy, rolnictva a inteligence, dosud neví-

daná v dějinách Německa, umožnila nejenom zacelit rány války a úspěšně se vypořádat s dědictvím fašistického režimu — s hospodářským rozkladem, úpadkem a degradací vědy a kultury, nýbrž dosáhnout velkých úspěchů v rozmachu a rozvoji celého národního hospodářství. Vláda Německé demokratické republiky, která vyjadřuje životní národní zájmy německého lidu, neúnavně bojuje proti vytvoření západoněmecké žoldnéřské armády, vedené fašisticko-hitlerovskými generály, proti bonnské a pařížské »dohodě«, kterou vnutily západnímu Německu vlády Spojených států amerických, Velké Británie a Francie a která jedná o přímém vojenském svazku agresivních sil těchto zemí se západoněmeckými revanšisty.« V další části svého projevu se s. Švernik zmínil o četných upřímných návrzích vlády Německé demokratické republiky na odstranění rozštěpení Německa, o úsilí Sovětského svazu o uskutečnění jaltské a postupimské konference, které stanoví vytvoření jednotného, nezávislého a demokratického německého státu a uvedl, že každým dnem stále silněji a jasněji rozhořívá nehasnoucí plamen boje německého lidu proti nové válce, a za národní sjednocení Německa. Naměstek předsedy vlády Německé demokratické republiky H. Rau prohlásil, že úspěchy Německé demokratické republiky v mírové výstavbě a v boji za jednotu Německa ukazují všemu německému lidu a veškeré světové veřejnosti, že Německá demokratická republika se stala silnější a blahodárnější základnou pro rozvíjení národního boje německého lidu, že je výrazem národní vůle a snah všech německých vlastenců. Důslednou politikou mírové výstavby vzrůstá neustále hmotná a kulturní životní úroveň pracujících, kteří nyní zahájili plánovanou výstavbu základů socialismu.

Lipský veletrh označil list »Die Wirtschaft« za velký úspěch na cestě k rozšíření mírových obchodních styků mezi národy. Lipský veletrh výrazně demonstroval neustále rostoucí sílu a výkonnost zemí socialismu. V Lipsku vystavovalo celkem 8182 vystavovatelů, z nichž 7384 z Německé demokratické republiky. Podle předběžných odhadů činí hodnota exportních objednávek asi 300 mil. rublů. Největší objednávky uzavřely SSSR, Polsko, Československo, Švédsko, Rakousko a Finsko.

V Lipsku se konala schůze komitétu Německé demokratické republiky pro podporu rozvoje mezinárodního obcho-

du za účasti 30 významných národohospodářů, vedoucích závodů a představitelů zahraničního obchodu. Bylo konstatováno, že Mezinárodní hospodářská konference v Moskvě přispěla k citel-

nému uvolnění překážek ve světovém obchodu, zejména těch, které brzdily obchod mezi Východem a Západem. Úspěch lipského veletrhu je toho důkazem.

Kapitalistické země

Mezinárodní dělnické konference

Koncem září se konala v Berlíně mezinárodní konference kovodělníků proti Schumanově plánu, které se zúčastnili odborové organizovaní dělníci z Francie, Belgie, Lucemburska, Holandska, Itálie, Velké Británie, Rakouska a západního Německa. Hlavním cílem konference bylo stanovit akční program, který umožní dělníkům kovodělného a strojírenského průmyslu v kapitalistické části Evropy, aby úspěšně bojovali proti provedení Schumanova plánu. V resoluci, schválené konferencí, se praví, že Schumanův plán je plánem válečným a válka odporuje zájmům dělnictva. Výroba má sloužit míru a nikoliv válce. Odbyt mírové výroby je zaručen potřebou ve vnitrozemí a zejména rozvinutím výměny zboží mezi Východem a Západem.

Za účasti delegátů z více než 35 zemí se konala v Berlíně II. mezinárodní konference textilního a konfekčního dělnictva. Konference se zabývala krizí v textilním a konfekčním průmyslu kapitalistických zemí a zvýšení životní úrovně pracujících. V rozpravě poukázali řečníci, že příčinou zostření krise v textilním a konfekčním průmyslu je převedení hospodářství kapitalistických zemí na válečnou výrobu. Vlády USA a jiných kapitalistických zemí přesouvají celou tíhu příprav k nové válce na pracující. Konference schválila resoluci, vyzývající k účasti na mírovém kongresu národů ve Vídni.

Stagnace a úpadek výroby

Hospodářská komise OSN pro Evropu uveřejnila zprávu o hospodářském rozvoji evropských zemí za I. čtvrtletí a část II. čtvrtletí 1952, v níž se konstatuje, že průmyslová zaměstnanost a výroba stagnovala nebo klesla

téměř ve všech velkých zemích západní Evropy. Přes značné zvýšení válečné výroby se celkový objem průmyslové výroby v západoevropských zemích stále snižuje. Zvláště podstatně se omezuje výroba v těch odvětvích, která jsou spojena s civilní spotřebou, v textilním, obuvním, nábytkovém, automobilovém a jiném průmyslu. Tak na příklad výroba britského textilního průmyslu se snížila v krátké době o dalších 15%, v Rakousku o 15 až 20% atd. Výroba osobních automobilů se snížila v Anglii, Francii, Itálii, v západním Německu a v četných jiných zemích. Uhlí průmysl stejně jako mnoho jiných hospodářských odvětví trpí nadprůměrným dovozem drahého amerického uhlí. Ve všech západoevropských zemích se omezuje stavba obytných domů, škol, nemocnic a jiných civilních objektů. Autoři zprávy přiznávají, že nedávno vypracované plány na zvýšení průmyslové výroby v západoevropských zemích ztroskotaly. Do západní Evropy proniká hospodářská krise. V roce 1951 zvýšily všechny západoevropské země bez výjimky svou závislost na dovozu ze Severní Ameriky. Dovoz z dolarové oblasti vzrostl o 25% za rok, vývoz v I. čtvrtletí 1952 poklesl ve srovnání se IV. čtvrtletím 1951 o 10%. Schodek zahraničního obchodu západní Evropy s dolarovou oblastí neustále vzrůstá. Pracující západoevropských zemí strácí pod dvojím útlakem, amerických i vlastních monopolů a mají každý měsíc méně a méně prostředků na nákup nejnужnějších potravin a průmyslového zboží.

Soudruh Malenkov ve svém referátu na XIX. sjezdu VKS(b) uvedl tento přehled o růstu průmyslové výroby v SSSR a v kapitalistických státech v letech 1929—1951 (v procentech k roku 1929):

	1929	1939	1943	1946	1947	1948	1949	1950	1951
SSSR	100	552	573	466	571	721	870	1 032	1 266
USA	100	99	217	155	170	175	160	182	200
Anglie	100	123	—	112	121	135	144	157	160
Francie	100	80	—	63	74	85	92	92	104
Itálie	100	108	—	72	93	97	103	118	134

Z uvedené tabulky je vidět, jak uvedl s. Malenkov, že v USA, Anglii a v jiných kapitalistických zemích západní Evropy přešlapuje průmysl stále ještě okolo úrovně z roku 1929, kdežto v SSSR vzrostl objem průmyslové výroby v době od roku 1929 do roku 1951 téměř třináctinásobně.

Bavlnářská konference

Příkladem neřešitelnosti rozporů mezi kapitalistickými státy byla bavlnářská konference 11 kapitalistických zemí, která se konala v září v Londýně a potom v Buxtonu u Manchesteru. Účastníci konference, delegáti z Anglie, Spojených států, západoevropských zemí, Indie a Japonska již na první schůzi se podstatně rozcházel ve svých názorech a nebyli s to dohodnout se ani o otázkách cenových, ani o snížení výroby. Konference byla svolána z podnětu britského úřadu pro bavlnu a skončila konstatacím, že v příštích letech se obchod s bavlnářským zbožím zmenší, kdežto jeho produkce stoupne. V roce 1937 činil světový export bavlněného zboží 6 900 mil. čtv. yardů, v roce 1951 5 520 mil. čtv. yardů a v roce 1953 se odhaduje na 5 520 mil. čtv. yardů. Podrobnější přehled poskytuje toto sestavení o světovém vývozu kusového bavlněného zboží (v mil. čtv. yardů):

	1950	1951	1952*
Indie	1 109	776	550
Japonsko	1 088	1 082	926
Anglie	822	865	746
USA	560	809	777
Záp. Evropa	1 685	1 867	1 724
	5 264	5 399	4 723
jiné země	82	122	97**
celkem	5 346	5 521	4 820

* základ leden—červen

** odhad

Produkce bavlny v kapitalistických zemích v roce 1952/53 se odhaduje na 26 až 27 mil. balíků, to je asi o 2 mil. méně než v sezóně 1951/52. Ke dni 1. srpna 1952 činily v kapitalistických zemích zásoby bavlny, připravené na prodej v roce 1952/53, asi 14 mil. balíků, což je o 2,8 mil. balíků více než v minulé kampani.

Mezinárodní konference pro suroviny se rozpadá

Washingtonská mezinárodní konference pro suroviny, která se ustavila v době, kdy byl nedostatek surovin, způsobený spekulací, po americké agresi na Koreji, se rozpadává. Výbory pro bavlnu, vlnu a papír byly zrušeny. Situace

na surovinových trzích se změnila, surovin následkem neustále se zmenšujících trhů v kapitalistických zemích je nadbytek, což platí jak o zemědělské produkci, tak i o takových surovinách jako jsou síra a ušlechtilá ocel. Situaci na kapitalistických trzích osvětluje i pokles cen surovin. Moodyho index cen surovin se v posledních čtyřech měsících 1952 vyvíjel takto:

30. VI.	434,8
30. VII.	414,3
30. VIII.	431,2
30. IX.	427,6

Mezinárodní měnový fond a Mezinárodní banka

Na posledním zasedání tak zvaných brettonwoodských institucí byli zástupci Japonska a západního Německa zvoleni do řídicích orgánů obou institucí, což jen posílí pozici Spojených států, které proti stanovám zneužívají jak Mezinárodního fondu, tak i banky pro svoje imperialistické cíle. Za člena byla přijata republika Haiti. Konference v Mexico City zdůraznila, zejména ústy delegátů francouzského a britského, že je nutno snížit americké celní sazby a vyslovila požadavek zvýšení investic v zemích hospodářsky málo vyvinutých. Nejde ovšem o rozvinutí průmyslové a zemědělské výroby, ale především o vzestup produkce strategických surovin.

Na newyorském kapitálovém trhu vypsal Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj novou půjčku v částce 60 mil. \$.

Evropská platební unie

Hlavním dlužníkem Evropské platební unie v srpnu a v září 1952 byla Francie, jejíž deficit činil v srpnu 23,6 mil. zúčtovacích jednotek a v září 54 mil. zúčtovacích jednotek. Turecko mělo v srpnu vůči EPU deficit 43,2 mil. a v září 16,9 mil. Posice Anglie se změnila. V srpnu činil její deficit 4,7 mil., v září dosáhla po první aktivního salda částkou 37,1 mil. Posice západního Německa jako věřitele trvá, v srpnu činilo jeho aktivní saldo 37 mil., v září 37,4 mil. Holandsko mělo v srpnu aktivum 20,2 mil., v září pouze 1 mil.

Spojené státy US

Zahraniční obchod v červenci vykázal ve srovnání s červnem tyto obraty (v mil. \$):

	dovoz	vývoz
červenec	836	1 012
červen	860	1 162

Jak dovoz, tak i vývoz vykazují pokles. D o v o z je o 7% nižší než průměrný dovoz v I. polovině roku 1952 a o 9% nižší než průměr z roku 1951. Vývoz poklesl o 24% proti průměru I. pololetí letošního roku a o 20% proti průměru z roku 1951. Úřední kruhy ve Washingtonu vysvětlují pokles vývozu menší poptávkou ze zemí, které omezily dovoz z dolarové oblasti, aby zastavily ztenčování svých zásob dolarů a zlata.

V srpnu se dále zvýšil index životních nákladů, jehož vzestup již trvá 6 měsíců. Podle zprávy Bureau of Labor Statistics dosáhl index v srpnu stavu 191,1% průměru z let 1935/39 proti 190,8% v polovině července. Index byl o 3% vyšší než před rokem a o 12% vyšší než před zahájením americké agrese na Koreji. Index cen potravin dosáhl stavu 235,5% průměru z let 1935/39 a je o 3% vyšší než před rokem a o 16% vyšší než před zahájením americké agrese na Koreji.

Koncem roku 1951 dosáhly veřejné i soukromé dluhy ve Spojených státech částky 519 miliard \$. Za rok 1951 se zvýšilo americké zadlužení o 33 miliard \$.

Velká Británie

Britská průmyslová výroba jako celek se neustále zmenšuje, i když zbrojní průmysl zvyšuje svou produkci. Svědčí o tom index průmyslové výroby, který v červnu činil 111 (1948 = 100), v červenci klesl na 102 a v srpnu na 97-98. Průměrný počet pracovních hodin v týdnu poklesl na 45,8 hodiny proti 47,1 hodiny předtím. K 15. září 1952 bylo podle úředních statistik ve V. Británii 389 600 nezaměstnaných, což bylo o 14 000 osob méně než k 11. srpnu 1952.

V textilním průmyslu poklesla nezaměstnanost o 16 000 osob. Další vývoj je nejistý a orgán londýnské City »Financial Times« napsal dne 13. října 1952, že vyhlídky na příští rok jsou vzhledem na stále klesající vývoz velmi problematické.

V září a v srpnu dosáhl britský zahraniční obchod těchto obrátů (v mil. £):

	dovoz	vývoz	saldo
září	238,4	194,7	— 43,7
srpen	263,2	189,7	— 73,5
I.—IX. 52	2 688,9	2 036,5	— 652,4
I.—IX. 51	2 919,1	1 993,7	— 925,4

Snížení schodku britské obchodní bilance se dosáhlo jen omezením dovozu. Vývoz klesl v srpnu o 31 mil. £ proti červenci a v září o 26 mil. £. Měsíční průměr britského vývozu v III.

čtvrtletí 1952 činil 191,5 mil. £ proti 224,4 mil. £ v I. polovině letošního roku.

Britská platební bilance byla v I. polovině 1952 aktivní částkou 24 mil. £, která se prostředky z americké vojenské pomoci zvýšila na 82 mil. £.

Britští pracující byli znovu postiženi zdražením základních potravin. Od 5. října 1952 snížením vládní subvence nastalo zvýšení cen másla, cukru, margarínu, slaniny a sýra. Zvýšení cen činí 8 až 20%. Téhož dne bylo zrušeno přídělové hospodářství a cenová kontrola čaje.

Od 1. října není zapotřebí povolení pro získávání a používání olova, zinku a mědi, jejich slitin a šrotu. Na londýnské burse zboží bylo ke stejnému datu zahájeno obchodování s olovem, přerušené před 13 léty. Ceny poklesly ze 131 £ na 106 £ 10 sh za tunu. Cena zinku byla dne 10. října snížena na 118 £ za tunu proti 122 £ předtím.

Francie

V listopadu se očekává krise Pinayovy vlády v souvislosti s parlamentním projednáváním ratifikace smlouvy o evropském znovuvyzbrojení a při rozpravě o rozpočtu na rok 1953. Rozpočet na příští rok ve výši 4 000 miliard frs vykazuje schodek asi 430 miliard frs, který bude nutno krýt zvyšováním daňového břemene. K těmto dvěma hlavním problémům poji se celá řada dalších, které charakterisují rozklad kapitalistického hospodářství. Je to zejména otázka vysokých cen francouzského zboží v poměru k světovým cenám a neustálé zvyšování cen potravin, které ohrožuje mzdy a tím kupní sílu pracujících.

Inflace se projevuje nejen v neustálém zvyšování cen, ale i ve výši oběhu bankovek, který se nyní pohybuje na úrovni 2 000 miliard frs. V červnu 1938 překročil oběh po prvé 100 miliard, v prosinci 1943 500 mld, v únoru 1949 1 000 mld a v září 1952 2 000 mld.

Také průmyslová výroba upadá. Její index klesl v srpnu na 121 proti 139 v červenci.

Kritickou situaci francouzské buržoasní vlády zostřuje konflikt mezi francouzskými a americkými imperialisty v Maroku. Američané žádají na podkladě rozhodnutí haagského soudu stejná práva jako Francouzi při provádění své expansivní hospodářské politiky. Dokladem hlubokých rozporů mezi tak zv.

spojenci je také konflikt, který se rozrůstá kolem otázky »pomoci« 650 mil. \$, které Francie reklamuje jako slib daný závazně na sanaci francouzského vojenského rozpočtu. USA však odmítají poskytnout dolary, dokud se nepřesvědčí

o úsilí, které francouzská vláda vynaloží na remilitarisaci.

Rozdělení francouzského zahraničního obchodu podle měnových oblastí za prvních 8 měsíců 1952 a 1951 podává tento přehled:

	dovoz		vývoz	
	1952	1951	1952	1951
		(v mil. frs.)		
oblast dolarová	178 600	143 273	52 083	78 261
oblast sterlingová	306 049	318 249	104 924	145 436
z toho země OEEC	116 092	103 905	68 659	113 117
ostatní země OEEC bez sterl. oblasti	266 612	236 820	265 868	284 144
Jiné země	129 283	124 303	113 237	121 836
celkem	880 544	822 645	536 112	629 677

Podstatný vzrůst dovozu připadá na dolarovou oblast, v níž se Francie stále více zadlužuje, poněvadž vývoz do této oblasti naopak značně klesá. Za prvních 8 měsíců 1952 činil deficit s dolarovou oblastí 126 517 mil. frs proti deficitu 65 012 mil. frs v téže době loni. Slabost francouzského hospodářství se projevuje stálým poklesem vývozu do všech oblastí.

Jen do několika zemí zvýšila Francie svůj vývoz za 8 měsíců 1952 proti téže době loni, což však v celkovém objemu se neprojevuje. Tak na příklad do Španělska vyvezla Francie za 11,96 (loni za 8 měs. 9,77) mld frs zboží, do Finska za 14,86 (8,23) mld, do Švýcarska za 67,33 (65,83) mld frs, do Turecka za 8,56 (5,97) mld, do Indie za 6,9 (3,8) mld, do Jihoafrické unie za 6,1 (5,9) mld, do Arabie za 9,86 (2,09) mld a do Jugoslavie za 6,56 (2,12) mld frs.

Západní Německo

Západoněmecký zahraniční obchod vykázal v srpnu 1952 ve srovnání s červencem tyto obráty (v mil DM):

	dovoz	vývoz
srpen	1 193	1 347
červenec	1 235	1 488

Jak dovoz, tak i vývoz v srpnu poklesly, dovoz o 3% a vývoz o 10%. Koncem roku se očekává, že přebytek obchodní bilance se změní ve schodek, a to následkem rostoucích obtíží ve vývozu. V bulletinu, vydávaném bohnskou vládou, varoval mluvčí ministerstva hospodářství před dlouhodobými závěry ze současného stavu západoněmeckého zahraničního obchodu.

Vnitřní hospodářskou situaci západního Německa neposuzuje příznivě anglický profesor národního hospodářství na universitě v Leedsu Hillman. Napsal, že v západním Německu klesá spotřeba a hromadí se zboží, takže bude nutno snížit výrobu. Počet nezaměstnaných činí podle jeho výpočtů 8% celkového počtu zaměstnaných.

S Irskem byla sjednána obchodní dohoda, platící do konce září 1953. Irsko vyveze do západního Německa zejména za 8,5 mil. DM jatečného dobytka, za 3 mil. DM čerstvých ryb a za 2 mil. DM vlněných tkaniv. Pro západní Německo nebyly určeny dovozní kontingenty, protože velká část západoněmeckého importu do Irska byla liberalisována.

Jugoslavie

Do jaké závislosti na kapitalistech upadá Jugoslavie, ovládaná zrádčivskou Titovou klikou, svědčí skutečnost, že industrializační program byl omezen, aby Jugoslavie více dovážela hotových výrobků z kapitalistických zemí. Částka na průmyslové investice byla snížena ze 135 miliard dinarů na 83,6 miliardy dinarů a částka na průmyslové stavby ze 104 miliard dinarů na 42 miliard dinarů. Takovou cenu platí Tito kapitalistům, kteří mu slibují další úvěry, aby tím více utužili svou kontrolu země a jejího hospodářství. Velmi nepříznivě působí také neúroda po letošním suchu, takže vláda byla nucena zakázat vývoz chlebového i krmného obilí. Pšenice a žito se nedostává asi 35 tisíc vagonů, ječmene 9 000 vagonů a ovesa 6 000 vagonů.

Jugoslávský zahraniční obchod vykázal v době leden-červenec letošního roku tyto obráty (v miliardách dinarů):

	I.—VII. 52	I.—VII. 51
dovoz	62,7	70,8
vývoz	48,7	—

Hlavními dodavateli Jugoslavie v uvedeném období byly Spojené státy s 12 miliardami dinarů, západní Německo s 8,6 miliardy, Anglie s 3,9 miliardy, Rakousko s 3,4 miliardy a Itálie s 3,3 miliardy. Hlavními odběrateli byly západní Německo s 12 miliardami, Anglie s 8,6 miliardy, Rakousko s 5,2 miliardy, Spojené státy se 4,7 miliardy a Itálie se 4,2 miliardy.

Turecko

V I. polovině 1952 bylo dosaženo v zahraničním obchodu těchto obrátů (v mil. £T):

	I.—VI. 52	I.—VI. 51
dovoz	717,3	488,2
vývoz	506,4	439,8

Schodek obchodní bilance v první polovině letošního roku činil 210,9 mil. £T proti 58,4 mil. £T ve stejné době roku 1951.

Hlavními vývozními položkami bylo obilí se 146 mil. £T, bavlna s 99 mil. £T, tabák s 88 mil. £T, ovoce se 44 mil. £T a olejnata semena s 18 mil. £T. Vývoz obilí a bavlny se má letos zvýšit, rovněž tak vývoz chromu, mědi a uhlí.

Základem tureckého hospodářství je stále zemědělství, které uhrazuje 82% potřeb země. V roce 1951 produkovalo Turecko 10,6 mil. tun obilovin, 0,4 mil. tun luštěnin a 1,09 mil. tun průmyslových plodin, z toho 155 000 tun bavlny a 82 000 tabáku. Státní doly vytěžily loni 2,9 mil. tun uhlí, 0,7 mil. tun lignitu, 220 000 tun železné rudy, 159 623 tun chromové rudy, 217 529 tun měděné rudy a 7 390 tun síry.

Egypt

Vojenským převratem generála Nagiba a jeho důstojnické skupiny byl nucen odstoupit král Faruk a zřici se trůnu ve prospěch svého nezletilého syna Fuada. Vláda byla nucena provést pozemkovou reformu, která omezuje pozemkové vlastnictví na 200 feddanů, to je asi 80 ha. Pozemková reforma se týká pouze 1 milionu akrů z 6 milionů akrů orné půdy v Egyptě. Pozemkového vlastnictví cizích příslušníků, kteří mají asi 500 000 akrů zemědělské půdy v Egyptě, se reforma netýká. Egyptská vláda požádala vládu USA, aby usplnila hospodářskou a technickou pomoc podle čtvrtého bodu Trumanova programu, čímž jasně dokazuje, že proti zájmům země chce spolupracovat s hlavním představitelem imperialistického světa.

Platební bilance Egypta za rok 1951 skončila schodkem 20 mil. £E proti 14 mil. £E v roce 1950. Ačkoli vývoz bavlny poklesl asi o 3 miliony kantarů (133 400 tun), zvýšila se hodnota vývozu o 13,5 mil. £E. Dovoz se zvýšil o 20 mil. £E, takže schodek obchodní bilance za rok 1951 činil 40 mil. £E proti 33 mil. £E v roce 1950. Ryzí výnos z neviditelného vývozu dosáhl částky 24,8 mil. £E, to je o 2 mil. £ více než v roce 1950.

Rozpočet na rok 1952/53 vykazuje

vydání v částce 206 mil. £E. Po snížení o 40 mil. £E je rozpočet v rovnováze. Daně byly zvýšeny o 10,7 mil. £E. Vydání na armádu činí 37,6 mil. £E, kdežto na školství jen 26,9 mil. £E.

Irán

Vývoj iránského zahraničního obchodu v posledních třech letech je zachycen v tomto přehledu (v mil. rialů):

	1949-50	1950-51	1951-52* (9 měsíců)
dovoz	6 786	6 242	5 482
vývoz	1 721	3 494	3 112
bilance	— 5 065	— 2 748	— 2 370

* iránský rok začíná 21. března.

Pakistan

Zahraníční obchod v hospodářském roce 1951/52, který skončil v červnu, vykazuje schodek 472,9 mil. rupií, kdežto před rokem vykazoval aktivum 563,4 mil. rupií. Bylo dosaženo těchto obrátů (v mil. rupií):

dovoz	2 879,0
vývoz	2 406,1

Schodek byl způsoben krizí ve vývozu surovin a poklesem cen bavlny a juty na kapitalistických trzích.

Se Sovětským svazem byla v září sjednána v Karači kompenzační dohoda, podle níž si obě strany vymění zboží v hodnotě 6 mil. £ každým směrem. Sovětský svaz dodá Pakistanu 150 tisíc tun pšenice výměnou za 22 000 tun pakistanské juty a 13 150 tun surové bavlny. Od roku 1948 má Pakistan ve styku se Sovětským svazem aktivní obchodní bilanci. V roce 1948/49 vyvezl do Sovětského svazu zboží za 44 mil. rupií, v roce 1949/50 za 45 mil. rupií a v roce 1950/51 za 14 mil. rupií.

Indonesie

Indoneská vláda snížila s platností od 1. srpna 1952 vývozní clo na kaučuk z 15 na 10%, clo na palmový olej a palmové ořechy z 15 na 5% a na kopru z 25 na 15%. Zároveň zůstala vláda devisovou kontrolou, aby dále omezila dovoz. S platností od 12. srpna 1952 byly určeny tři kursy indoneské rupie pro placení dovozu. Podle nových směrnic bylo dovážené zboží rozděleno do čtyř skupin. Do první patří zboží zvláště důležité, pro jehož zaplacení platí kurs 1 £ = 31,92 indoneským rupiím. Druhá skupina obsahuje zboží méně důležité a u ní platí kurs 1 £ = 63,84 in-

doneským rupiím. Pro třetí kategorii, zahrnující málo potřebné a přepychové zboží, platí kurs 1 £ = 95,76 indoneským rupiím. Ve čtvrté kategorii je zboží přepychové, pro něž se neuvolňují devisy. Vláda zakázala bankám poskytovat úvěry na zboží čtvrté kategorie.

Japonsko

Po dvouměsíčním jednání v New Yorku prohlásili zástupci japonské vlády, že Japonsko uznává předválečný dluh v částce 450 mil. \$ a že je ochotno jej splácet i se zadrženými úroky. Japonská buržoasní vláda si tak vykupuje pomoc amerických a britských imperialistů v boji proti vlastnímu lidu, jehož nízká životní úroveň se následkem velkého zatížení, jež vyplývá ze splácení předválečných půjček, ještě více snižuje. Francouzská delegace ostře protestovala proti tomu, že nebyl respektován francouzský podíl na předválečných japonských půjčkách.

Za předpokladu, že hospodářská situace kapitalistického světa se podstatně nezmění, očekává Japonsko, že jeho průmyslová výroba v roce 1953 se zvýší o 3%, zemědělská produkce o

2%, dovoz vzroste o 4% a národní důchod se zvýší o 2%. Životní úroveň japonského obyvatelstva dosáhne indexu 89 ve srovnání se 100 z let 1934/36. Těžba uhlí se odhaduje na 48,5 mil. tun, oceli na 4,8 mil. tun, bavlněné příze na 710 mil. lbs. Dovoz má dosáhnout částky 1 799 mil. \$, vývoz 1 156 mil. \$.

Japonské zboží stále více vytlačuje anglické z Indie a jiných zemí. Struktura japonského vývozu do Indie se podstatně změnila. Jestliže před válkou vyváželo Japonsko do Indie přepychové a různé zboží, vyvážá tam nyní stroje všeho druhu (zejména textilní a Diesellovy motory). Kromě toho vyvážá Japonsko do Indie porcelán, chemikálie, umělé a přírodní hedvábí. Indie vyvážá do Japonska uhlí, manganovou rudu, surovou bavlnu a malé položky slídy, lněného semene a surového železa. Indie dovezla z Japonska v roce 1950 zboží za 100,4 mil. rupií, v roce 1951 za 240,6 mil. Japonsko navazuje čilé obchodní styky s Kanadou, odkud letos doveze zboží za 100 mil. \$ a stane se tak po USA a Anglii třetím nejlepším odběratelem kanadského zboží. Proti japonskému zboží, dováženému do Kanady, byly vzneseny námitky, že je prodáváno za dumpingové ceny.

Československo

Dovoz a vývoz poštovních známek

Vyhláškou ministra zahraničního obchodu ze dne 23. září 1952, uveřejněnou v Úředním listě ze dne 9. října pod číslem 285, se určuje, že výměnný sběratelský dovoz a vývoz poštovních známek a celin s cizinou může nadále provádět jen Orbis, nakladatelská a novinářská akciová společnost v Praze, v rámci svého výhradního oprávnění k dovozu a vývozu poštovních známek a celin. Tuzemští sběratelé, kteří jsou přihlášení u evidenční kanceláře akciové společnosti Orbis ke sběratelskému výměnnému styku s cizinou a mají ve svém držení vydané celní nálepky (výměnné kupony), jsou povinni do 31. prosince 1952 vyrovnat své výměnné konto u evidenční kanceláře, pokud jde o kupony, jejichž jeden díl byl již v evidenční kanceláři zaznamenán. Všechny ostatní kupony pozbývají platnosti. Výměnné zásilky, pokud neslouží k vyrovnání otevřeného výměnného konta u evidenční kanceláře, vrátí evidenční kancelář odesílateli po sejmутí příslušného dílu výměnného kuponu. Vyhláška, která byla účinností dnem 1. října 1952, se

netýká bezúplatných vývozů a dovozů poštovních známek a celin, které provádí poštovní správa v rámci mezinárodních dohod.

Změna organizace Československé obchodní komory

Vyhláškou ministrů zahraničního obchodu a vnitra, uveřejněnou pod číslem 205 v Úředním listě ze dne 2. srpna 1952, byla změněna organizace Československé obchodní komory. S platností od 1. července 1952 se změnila organizační forma ze spolku na právnickou osobu a úkol komory byl vymezen takto: Podporovat rozvoj a upevnění hospodářských vztahů Československé republiky k zahraničí a tím sloužit zájmům československého obchodu, vyjádřeným plánem zahraničního obchodu. Sídlem komory je Praha a se souhlasem ministra zahraničního obchodu může zřizovat pobočky v hospodářsky důležitých místech, která jsou důležitá s hlediska zahraničního obchodu.

Reorganisace dopravy

Vláda schválila ve své schůzi dne 29. července t. r. nařízení o zřízení ministerstva železnic a o reorganizaci železnic. Podle tohoto vládního nařízení se vyjímají železnice z ministerstva dopravy a pověřenectva dopravy a zřizuje se pro ně samostatné ministerstvo železnic jako nejvyšší celostátní administrativní a hospodářský orgán správy železnic. Působnost ministerstva železnic se vztahuje na všechny záležitosti železnic a lanových drah kromě železnic a lanových drah, jež slouží městské dopravě. Československé státní dráhy, národní podnik, se zrušují bez likvidace. Majetek, spravovaný tímto národním podnikem, přechází do správy ministerstva železnic. Nařízení nabylo účinnosti dnem 1. srpna 1952.

Účetní evidence

Ve schůzi vlády ze dne 19. srpna 1952 byly schváleny na podkladě návrhu ministra financí *Jaroslava Kabeše* a po jeho zevrubném výkladu významné předlohy, upravující účetní evidenci. Je to především osnova zákona o hlavních (vedoucích) účetních a o organizaci účetní služby. Osnova upravuje nově organizaci účetní služby ve všech podnicích, úřadech a organizacích a zavádí od 1. ledna 1953 novou instituci hlavního (vedoucího) účetního. Podle osnovy zákona a prováděcího nařízení se mají účtárny nově zorganizovat a mají se podle důležitosti příslušných úřadů, podniků a organizací nazývat ústředními účtárnami nebo jen účtárnami. Ústřední a hlavní účtárny povede hlavní účetní, v čele účtáren bude vedoucí účetní. Hlavní i vedoucí účetní mají kromě toho konat funkci státního kontrolního orgánu pokud jde o zachovávání hospodářské, finanční a rozpočtové kázně.

Druhou důležitou osnovou, kterou vláda v této souvislosti projednala, je vládní nařízení, kterým se stanoví zásady pro účetní evidenci. Tímto nařízením se v rámci jednotné organizace národohospodářské evidence podle zákona č. 108/1951 Sb. zavádí nová organizace účetní evidence podle sovětského vzoru.

Zrušení plodinových burs

Vládním nařízením č. 32 Sbírky zákonů ze dne 31. července 1952 byly zrušeny plodinové bursy v Praze, Brně a v Bratislavě. Jakostní a dodací podmínky, vyhlášené plodinovými bursami podle dosavadních předpisů, zůstávají v platnosti až do stanovení nových podmínek.

Příslušná ministerstva po vzájemné dohodě stanoví, které orgány budou podávat znalecké posudky a osvědčení o jakosti zemědělských plodin a výrobků z nich a brát vzorky z tohoto zboží.

Radiofonní styk s Čínou

Dne 3. září 1952 byl zahájen provoz na přímém radiotelefonním okruhu mezi Prahou a Pekingem. Toto nové spojení, jež účelně doplňuje dosavadní přímé spojové cesty mezi Československem a Čínskou lidovou republikou, zrychlí dopravu zpráv mezi oběma spřátelenými zeměmi. Zahájení provozu bylo provedeno rozhovorem ministra spojů *Dr. Aloise Neumana* s ministrem pošt a telekomunikací Čínské lidové republiky *Cu Hsueh-fanem*.

Poštovní dohoda s Maďarskem

V Budapešti byla dne 20. září 1952 podepsána dohoda o vzájemném poštovním styku mezi Československem a Maďarskem. Za Maďarskou lidovou republiku podepsal dohodu ministr pošt *A. Katona*, za Československo ministr spojů *dr. A. Neuman*.

Nové obchodní dohody

Počátkem srpna skončila v Praze československo-britská obchodně-politická jednání podepsáním obchodní dohody pro smluvní období, jehož platnost končí dnem 30. června 1953. Současně byla v Londýně prodloužena československo-britská platební dohoda o tři roky s platností do roku 1955.

Ve schůzi vlády, konané dne 12. srpna t. r., bylo schváleno na návrh ministra zahraničního obchodu *dr. Antonína Gregora* prodloužení platnosti Dohody o výměně zboží a platech mezi Československou republikou a Čínskou lidovou republikou na další rok.

K návrhu ministra zahraničního obchodu dala vláda souhlas k uzavření nové rámcové obchodní a finanční dohody s Argentinou, podepsané 2. září 1952 v Buenos Aires.

Vláda schválila ve své schůzi, konané dne 23. září 1952, podle návrhu ministra zahraničního obchodu *dr. Antonína Gregora* dohodu o výměně zboží na rok 1952/53, uzavřené s Velkou Británií a Brazílií.

Noví čs. diplomatictí zástupci

Prezident republiky jmenoval *dr. Vladimíra Pavlíčka* mimořádným vyslancem a zplnomocněným ministrem Československé republiky v Albánské lidové republi-

ce. Současně zprostil funkce dosavadního československého vyslance v Tiráně J. J. Urbana.

Mimořádným a zplnomocněným vel-vyslancem Československé republiky ve Spojených státech amerických byl jmenován *dr. Karel Petrželka*.

Noví vyslanci v Praze

President republiky Klement Gottwald přijal 22. července za přítomnosti ministra zahraničního obchodu *dr. Ant. Gregora*, zastupujícího ministra zahraničních věcí v nástupní audienci nového mexického vyslance v Praze pana *Jesuse Vidalese Marroquina*.

Dne 25. září přijal president republiky *Klement Gottwald* za přítomnosti náměstka předsedy vlády a ministra zahraničních věcí *Vilama Širokého* nově jmenovaného mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra Belgie pana *Louise Delahaye*.

Z nové literatury

323.2

Lenin V. I.
Stalin V. J.

O říjnové revoluci

Sborník uspořádaný podle ruského originálu přináší soubor článků a projevů dvou velikánů — Lenina a Stalina, hodnotících přelom v dějinách lidstva — Velkou říjnovou revoluci.

330.148 (47)

Paškov A. I.

O knize V. I. Lenina »Vývoj kapitalismu v Rusku«

Paškova brožura hodnotí geniální Leninovu práci, již bylo dovršeno ideové rozdělení národnictví a připravena půda k vytvoření marxistické dělnické strany v Rusku. V tomto díle ukázal Lenin hospodářské základy nevyhnutelné buržoasně demokratické revoluce v Rusku, na hospodářské kořeny a hybné síly nadcházející revoluce, objevil hospodářské základy vedoucí úlohy proletariátu v revoluci, základy možnosti a nutnosti revolučního svazku dělnické třídy a rolnictva.

330.148
63

Lenin V. I.

Vývoj kapitalismu v zemědělství

V řadě statí z let 1900—1915 byla Leninem provedena recenze Kautského »Agrární otázky«, dále pak vylouženy marxistické názory na agrární otázky v Evropě a v Rusku a zhodnocen kapitalistický řád soudobého zemědělství. Kniha je zakončena statí o zá-
konech vývoje kapitalismu v zemědělství.

338.924 (47)

Strana bolševiků v boji za socialistickou industrializaci země.

Sborník zahrnuje v sobě články sovětských autorů, kteří se zabývali problémy, před kterými byl postaven mladý sovětský stát v letech 1926—1929, t. j. v počátečních letech industrializace. Kniha vyzníčuje mimořádné zásluhy Lenina a Stalina v překonávání překážek, které stály v cestě plnění plánu.

335.55
63

Strana bolševiků v období boje za kolektivizaci zemědělství.

Kniha obsahuje vcelku 5 článků, ve kterých se osvětlují a rozvádějí nejdůležitější these o kolektivizaci zemědělství, podané Leninem a Stalinem. Zdůrazňuje se význam socialistického velkopřemyslu pro úspěšné budování kolchozního zemědělství. Poutavým způsobem se líčí historie bojů strany proti pravicekým úchytkám v politice vůči rolnictvu. V dalším článku je rozebírán důležitý význam XVII. sjezdu VKS(b), který rozdrtil zbytky protilevinských skupin a byl dovršením vítězství politiky industrializace země a kolektivizace zemědělství. Konečná část oceňuje průkopnickou práci moskevských bolševiků, kteří mají zásluhu na zdárném průběhu kolektivizace v moskevské oblasti.

338 (47)

Michajlov N. N.

Nad mapou sovětské vlasti.

Kniha zavádí čtenáře do šťastné země pohádkového bohatství, obrovských továren a závodů, nedohledných lánů polí, hlubokých lesů, do země lidí, kteří svou prací mění písečné pustiny v sady, bažiny v úrodná pole, kteří budují závody v místech, kde dříve bývala nepřístupná tajga nebo sněhové pláň. Den za dnem zde vyrůstají velké stavby komunismu, gigantické průplavy, mohutné hydroelektrárny a nové stroje na kolchozních vesnicích urychlují cestu Sovětského svazu ke komunismu.

Nikiforov V.

Erenburg G.

Jurjev M.

323.2 (51)

Lidová revoluce v Číně.

Materiál knihy je rozdělen do čtyř kapitol. Kapitola I., věnovaná revoluci z let 1925—1927, zahrnuje prvé dvě etapy čínské revoluce. Kapitoly II., III. a IV. jsou věnovány třetí etapě čínské revoluce, která obsahuje národní osvobozené hnutí v letech 1928—1936, válku proti japonskému imperialismu v letech 1937—1945 a vítěznou lidovou revoluční válku v letech 1946—1949.

335 (496.5)

Maněcha P.

Albánie na cestě k socialismu.

Albánie je jednou z evropských lidové demokratických zemí, kde se vytvořila a neustále upevňuje lidová republika, nový stát a společenský řád. Po historickém úvodu líčí autor budování tohoto mladého státu, seznamuje s rozvojem jeho národního hospodářství, dotýká se krachu plánů anglo-amerických imperialistů a Títovy klíčky na zotročení Albánie a upozorňuje na to, že Albánie na rozdíl od ostatních lidové demokratických zemí je v nepřátelském zeměpisném kapitalistickém obklíčení.

(439)

Maďarská sovětská republika

V této práci se ukazuje na všechny skutečnosti, které vedly k vytvoření Maďarské sovětské republiky v r. 1919, na rozhodující vliv Velké říjnové socialistické revoluce na maďar. dělnictvo, na heroický boj maďarského proletariátu proti spojeným silám světového imperialismu po imper. světové válce a na úspěchy i omyly této první moci dělnické třídy ve střední Evropě.

33
32
91 (581)

Afgánistán.

Afgánistán je jednou ze zemí Středního Východu, u nás poměrně málo známý. Kdo by se chtěl o této zemi poučiti, nalezne zajímavá data v této brožurce, která informuje o obyvatelstvu, zeměpisu, hospodářství, dějinách, státním zřízení, ozbrojených silách, zdravotnictví, školství, literatuře atd. Ke konci brožury je připojena přehledná mapa.

92 Gottwald

Návštěva presidenta republiky Klementa Gottwalda v Berlíně ve dnech 11.—14 března 1952.

Nakladatelstvím Orbis vydaná brožura obsahuje souhrn projevů pronesených u příležitosti berlínské návštěvy presidenta s. Klementa Gottwalda. Jsou zde převážně zachyceny projevy předsedy vlády NDR Otto Grotewohla, presidenta republiky Klementa Gottwalda, presidenta NDR Wilhelma Piecka a projev náměstka předsedy vlády Dr J. Dolanského.

331.76 (43)

Grotewohl Otto
Po třiceti letech

Kniha je kritickým a poutavým rozbohem nejzávažnějších situací v minulosti dělnické třídy Německa. Krátký, nerovný boj kontrarevoluce proti radám dělníků a vojáků, v němž si buržoazie bezohledně vynutila své třídní panství, skončil pro dělnickou třídu katastrofálně proto, že neměla důsledně revoluci, pevně marxisticko-leninsky orientovanou a disciplinovanou stranu. Otto Grotewohl dokazuje, že jedinou možnou cestou k uskutečnění socialismu je jednotná dělnická strana, stojící bezvýhradně a pevně na půdě marxismu-leninismu a opřená o příklad SSSR.

651.012

331.875

Úplná mechanisace administrativních prací.

112 stran formátu A5, 28 obrázků, 2 tabulky, brož. 40 Kčs, 1952, Praha, Průmyslové vydavatelství. Tento sborník zkušeností předních sovětských odborníků pojednává o úplné mechanisaci administrativních prací, o jejich prostředcích, o elektrointegrátorech, o mechanisované evidenci, o výhodách strojních početních stanic atd. Autoři na četných příkladech vysvětlují, jak při mechanisaci administrativních prací postupovat a uvádějí praktické návody.

482.075 : 621.7

Čítanka strojínické ruštiny

Ševčík A.

220 stran formátu A5, 79 obrázků, 1952, Praha, Průmyslové vydavatelství, váz. 94 Kčs. Čítanka obsahuje 108 technicko-informativních článků z oboru hutnictví a strojírenství. Články z hutnictví pojednávají o železných a barevných kovech, jejich výrobě, zpracování a zkouškách. Ze strojínického oboru pojednává čítanka o strojních součástech, a to o spojích šroubových, klímo-

vých, nýtových a svarových, dále o ložiskách, hřídelích, spojkách, převodech, ozubených kolech, o klíkovém mechanismu a potrubí. Texty jsou opatřeny přízvukem a českými vysvětlivkami (překlady) ruských technických názvů. Rejstříky obsahují asi 2.500 odborných názvů a mohou nahradit malý strojínický slovník. Kniha je určena technikům jako pomůcka ke studiu strojínické ruštiny a je vhodná pro pracovníky v zahraničním obchodě.

658.15

Církí Bohuslav

Ochrana finančního hospodářství státu podle nového trestního práva

Jednou z nejvýznamnějších změn, které přinesla kodifikace trestního práva, bylo zařazení závažných daňových a devisových deliktů mezi činy soudně trestné. Zároveň byla proto v novém trestním zákoně prohloubena ochrana jednotného hospodářského plánu, jehož organickou součástí je základní finanční plán státu — rozpočet. Soudci i prokurátoři se budou muset zabývat nejen vlastním výkladem a aplikací příslušných trestních ustanovení, nýbrž i strukturou a povahou každé jednotlivé daně, o jejíž zkrácení nebo ohrožení půjde a zároveň i vztahy a souvislosti mezi státním národohospodářským plánem a státním rozpočtem. K usnadnění jejich práce vypracoval autor tuto příručku.

338.984 : 332

Finanční plánování národních podniků v Německé demokratické republice

Vybrané kapitoly z finančního plánování Německé demokratické republiky jsou pro naše plánovatele — zejména z oboru plánování finančního a plánování vlastních nákladů — cennou studijní pomůckou, už proto, že mezi námi a NDR je mnoho podobných rysů nejen ve struktuře hospodářství, ale i v systému účetní evidence. Kniha předkládaná čtenáři zobrazuje přirozeně jen určitý vývojový stupeň, a to nikoli ještě konečný, jak vyplývá ze srovnání se sovětským vzorem, kterého v této knize popsána metoda finančního plánování v NDR ještě nedostihuje. Poznání tohoto vývojového stupně je však základem pro sledování dalšího vývoje, kniha obsahuje úplné vzory finančního plánu a plánu vlastních nákladů se všemi vysvětlivkami.

327.4 (73)

Kahn A. D.

Americký lid nechce válku

Tato kniha ve formě deníku popisuje Kahnovu práci a zkušenosti z jeho šestiměsíční cesty po různých městech Spojených států, v nichž agitoval za mír a setkal se s představiteli pracujících a všech společenských tříd. Ukazuje čtenáři Ameriku všech prostých, poctivých lidí, dělníků a farmářů, zřezenců a úředníků i pokrokové inteligence. Podává obraz jejich živelného odporu proti válce v Koreji, jejich smýšlení o současných politických událostech, o remilitarisaci západního Německa i o tom, jak si tyto lidé přejí, aby došlo k mírové spolupráci mezi USA a SSSR.

ZAHRAANIČNÍ OBCHOD, měsíčník pro hospodářskou informaci. Vydavatel: Ministerstvo zahraničního obchodu v Praze. Vychází dvanáctkrát ročně. Řídí Jaroslav Navrátil. — Redakce Praha II, třída Politických vězňů 20. Telef. 097. — Administrace Praha I, ulice 28. Mjána č. 3. Telefon 235-22 a 258-15. Předplatné na rok 144 Kčs. Jednotlivé číslo 12 Kčs. — Číslo šekového účtu u PSP 9299. — Tiskne Svoboda, tiskárské závody, n. p., závod 4, Praha II, Václavská 12. — Novinová poštovní sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze čís. A-7-2372-OB-45. — Dohledací poštovní úřad Praha 022.

С О Д Е Р Ж А Н И Е

Экономические проблемы социализма СССР	397
Размах советской внешней торговли	400
Инж. Яросл. Когоут: Экономическое строительство Китайской Народной Республики	403
Иван Давидов: Монополия внешней торговли Болгарской народной Республики	410
Др. О. Тауфер: XIX. совещание Экономического и социального совета и проблемы в международной торговле	418
Мил. Покорна: Свинец и цинк	427

CONTENTS:

Economic Problems of Socialism in U. S. S. R.	397
The Expansion of Soviet Foreign Trade	400
Eng. Jaroslav Kohout: The Building Up of the National Economy of the Chinese People's Republic	403
Ivan Davidov: Monopoly of Foreign Trade in the Bulgarian People's Republic	410
Dr. O. Taufer: The XIV. Session of the Economic and Social Council and Problems of International Trade	418
Milena Pokorná: Lead and Zinc	427

25X1A

Approved For Release 2002/08/19 : CIA-RDP83-00415R013500080003-0

~~CONFIDENTIAL~~

no

to

~~CONFIDENTIAL~~